

prů

řez

ník

aneb

jak začít s průřezovými tématy

KOLEKTIV AUTORŮ: PRŮŘEZNÍK

Příručka dobré praxe

Varianty, Člověk v tísni, o.p.s. 2008

Vydání první.

Autoři textů: Kateřina Kociánová, Pavel Košák, Jaroslav Valůch, Václav Zeman

Autoři aktivit: Libuše Cuhrová, Marek Fajfr, Jan Koliáš, Barbora Maixnerová, Romana Mašátová, Kateřina Měššťánková, Jaroslava Schlegelová, Taťána Šárovcová, Eva Virtová, a učitelský sbor Gymnázia Sázavská

Jazyková úprava: Petra Skalická, Lucie Kettnerová

Fotografie: archív uvedených středních škol

Grafický design: Tomáš Hruža

Tisk: Dragon press, s. r. o.

www.clovekvtsni.cz

www.varianty.cz

Příručka vznikla v rámci projektu „Praktická podpora mediální, multikulturní a globální rozvojové výchovy ve školních vzdělávacích programech pražských středních škol a učilišť“. Příručka je hrazena z prostředků Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu ČR a rozpočtu hlavního města Prahy v rámci programu JPD3.

Obsah příručky:

Předmluva **4**

O projektu **5**

O průřezových tématech **7**

Příklady projektů a lekcí:

- Afrika **10**
- Hádej, kdo přijde na večeři **13**
- Hledám práci. Zn. Jsem cizinec. **19**
- Jak nás vychovávají pohádky? **22**
- Kulturní křižovatka Karlova mostu **24**
- Politická práva **27**
- Projektový týden **30**
- Reklamní kampaň – propaganda **33**
- Stereotypy o mužích a ženách **37**
- Zvyky v zemích **42**

Vzdělávací programy společnosti Člověk v tísni – Varianty, Jeden svět na školách **47**

PŘEDMLUVA

Žijeme v 21. století. Svět se mění, ať už se nám to líbí, nebo ne. Většina z nás se narodila v minulém století. Naši studenti přicházejí na svět na začátku nového období, které souvisí nejen s přelomem století. Na přelomu změn, které zasáhly, zasahují a budou ještě více zasahovat životy každého z nás. Svět je globálním místem – zpráva o nepokojích v Tibetu nebo o ulomení kusu ledovce se dostane do našich hlav díky rychlosti internetu nebo televizního vysílání. Informace na nás útočí ze všech stran. Jak se v nich máme vyznat? Slyšíme je, ale dokážeme je třídit? Reagovat a převzít odpovědnost? Ovlivnit běh světa? Společnost Člověk v tísní působící již 15 let se snaží zlepšovat podmínky lidí v desítkách zemí. Své aktivity zaměřuje hlavně na vzdělávání, které může lidem pomoci orientovat se v dnešním světě. I na domácí půdě působí prostřednictvím vzdělávacích programů Varianty a Jeden svět na školách.

Jak současná škola reaguje na měnící se svět? Je schopna připravit studenty pro budoucí život? Změny se dotýkají také školního systému. V České republice probíhá kurikulární reforma, která do vzdělávacího procesu zavádí tzv. průřezová témata. Témata, která reagují na aktuální problémy a otevírají prostor pro různorodé diskuse i možná řešení. Součástí těchto změn byl i dvouletý projekt „**Praktická podpora mediální, multi-kulturní a globální rozvojové výchovy ve školních vzdělávacích programech pražských středních škol a učilišť**“. Během této doby jsme více či méně spolupracovali s 35 pražskými středními školami a průběžně se setkávali se stovkami pedagogů a budoucích pedagogů, kteří působí v hlavním městě. Nasbírali jsme mnoho zkušeností a několik nápadů, o které se s vámi chceme podělit. Jsou součástí předkládané příručky neboli **PRŮřezNÍKu**, který právě držíte v ruce. Chceme touto troškou přispět do školního mlýna. Potkali jsme mnohé z vás, co právě čtete tyto řádky a patříte do skupiny nadšených kantorů a kantorek, kteří otevřeně přistupují k novým výzvám a hledají neprošlapané cesty. Ke studentům a také k sobě.

Během projektu jsme učinili takový drobný průnik a řez v tom dobrém slova smyslu do vašich škol a díky tomu vznikl **PRŮřezNÍK**. Napadl nás, když jsme byli s vámi. Při vašich projektech a ve vašich školách. Na vlastní oči jsme viděli, že se u vás něco děje. Mnozí naříkáme, že to jde ztuhla a pomalu. Přesto se před měnícím se přístupem ke světu, k informacím a hlavně ke studentům a k sobě navzájem nemůžeme nikde schovat. Zasáhne každého z nás. Ať už příznivě, nebo ne, neztrácejme odvalu jít dál. **PRŮřezNÍKu** je jen malou inspirací „jak na to“. Rozhodně není návodem, že je to jediná možná cesta, jak reagovat na měnící se svět okolo. Snažíme se ukázat, že když se chce, tak lze nacházet různé cesty. Děkujeme všem učitelkám a učitelům, kteří nejen že přispěli svými lekcemi a projekty do příručky, ale tyto své nápady vyzkoušeli se studenty. Věříme, že nezůstane pouze u této hrstky, že pro ně i ostatní bude **PRŮřezNÍKu** odrazovým můstkem k letu nad naším společným světem. Přejeme vám všem nejen další dobré a ještě lepší nápady, ale také elán a sílu pro jejich uskutečňování. Ve škole i v osobním životě.

○ PROJEKTU

„Průřezová témata tvoří povinnou součást vzdělávání. Promítají se nejen svým výchovným zaměřením, ale i obsahem do vzdělávacích oblastí (oborů) a pomáhají doplňovat či propojovat, co si žáci během studia osvojili,“ stojí v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia.

V tomto základním dokumentu je pro čtyřletá gymnázia a vyšší stupně víceletých gymnázií definováno pět průřezových témat, která mají přinášet do vzdělávání aktuální společenská témata. Konkrétně jde o: Osobnostní a sociální výchovu, Výchovu k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchovu, Environmentální výchovu a Mediální výchovu.

Vzdělávací programy společnosti Člověk v tísni se na začátku roku 2006 rozhodly podpořit zavádění tří z těchto pěti průřezových témat, s nimiž mají předchozí zkušenost, prostřednictvím dlouhodobého projektu na pražských středních školách.

Do projektu „Praktická podpora mediální, multikulturní a globální rozvojové výchovy ve školních vzdělávacích programech pražských středních škol a učilišť“ se zapojilo 5 pilotních pražských středních škol a učilišť a dalších 30 pražských středních škol a učilišť.

S pěti pilotními školami jsme vedli intenzivní spolupráci při přípravách tvorby jejich školního vzdělávacího programu, který v sobě bude zahrnovat i uvedená průřezová témata. Koordinátoři tvorby školních vzdělávacích programů se účastnili seminářů o tom, jak lze tato témata zařazovat do školních vzdělávacích programů. Pedagogové a pedagožky z pilotních škol měli možnost účastnit se individuálních seminářů o tvorbě školních vzdělávacích programů.

Pedagogové a pedagožky všech 35 škol zapojených do projektu se účastnili dlouhodobých kurzů multikulturní výchovy, globálního rozvojového vzdělávání a mediální výchovy a výchovy k lidským právům. Seminářů, z nichž se tyto kurzy skládaly, se zúčastnilo 111 středoškolských pedagogů a pedagožek.

Významnou část tohoto projektu tvořilo sestavení kolekce výukových materiálů mediální výchovy. V rámci projektu byl vytvořen a zkušebně otestován rozsáhlý materiál nazvaný Být v obraze. Materiál obsahuje na sedmi DVD sadu audiovizuálních materiálů doplněnou o příručku pro pedagogy, která v patnácti lekcích představuje některá zásadní témata mediálního vzdělávání.

Další částí projektu byl roční Kurz lektorských dovedností, který pedagogům umožnil osvojit si základní principy efektivního lektorského stylu i dalších pedagogických metod (kritické myšlení, kooperativní učení, skupinová dynamika, práce s konfliktem, hraní rolí).

Významným místem pro podporu práce s průřezovými tématy jsou pedagogické fakulty. Proto jsme během tohoto projektu uspořádali 5 seminářů pro studenty pedagogické fakulty v Praze. Seminářů multikulturní a globální rozvojové výchovy se zúčastnilo přes 30 studentů a studentek.

Během projektu proběhly také dvě letní školy pro pedagogy středních škol zaměřené na témata multikulturní výchovy a globálního rozvojového vzdělávání a na zážitkovou pedagogiku. Letních škol se zúčastnilo celkem 33 pedagogů a pedagožek.

Nedílnou součástí projektu byla i podpora malých školních projektů. V rámci takzvaných „small grants“ byly podpořeny tři školní projekty na téma multikulturní, globální rozvojové nebo mediální výchovy (projekt Gymnázia J. Seiferta s názvem „Hledám práci. Zn. Jsem cizinec.“, Filmový festival na Gymnáziu Elišky Krásnohorské, muzikál Ludvík připravený Gymnáziem Jižní Město).

Práce s průřezovými tématy je na českých školách teprve na počátku. Jejich potřebnost ukazuje několik výzkumů provedených během loňského roku.

Výzkum, který v závěru loňského roku pro společnost Člověk v tísni vypracovala agentura NMS, ukázal, že tři ze čtyř českých středoškoláků se staví negativně k Romům, čtyři z deseti k Východoevropanům a Vietnamcům. Další výsledky výzkumu, kterého se účastnilo 1 685 studentů a studentek ze všech typů středních škol v celé republice, dokládají, že negativní vztah mají čeští studenti a studentky i k drogově závislým, prostitutům a prostitutkám nebo lidem bez domova.

Další výzkum vypracovaný pro vzdělávací organizaci British Council, v němž britští vědci zjišťovali, jaký postoj k mezinárodnímu dění mají děti mezi 11 a 16 lety, zase ukázal, že čeští školáci považují dění ve své zemi za mnohem důležitější než situaci v jiných zemích. Z deseti zemí, které byly ve výzkumu zahrnuty, skončilo Česko na osmém příčce a předstihlo jen Británii a Spojené státy americké.

Zároveň naprostá většina z nás zažívá denní zkušenost s masovými médii. Přijímáme informace z tisku, televize a internetu a vlivem těchto informací si utváříme názory na osoby, situace, místa nebo kultury, se kterými nemáme osobní zkušenost. Mediální výchova, která má mladým lidem přinést schopnost kriticky nahlížet na mediální sdělení a také dovednosti pro využití potenciálu médií, je proto již řadu let pevnou součástí vzdělávacích systémů řady zemí západní Evropy, Spojených států a Kanady.

Důležitost intenzivnějšího zapojení mediální, ale i multikulturní a globální rozvojové výchovy do českých středních (i základních) škol je tedy zřejmá. Projekt vedený vzdělávacími projekty společnosti Člověk v tísni usiloval o nastartování intenzivnější práce s těmito tématy na 35 pražských středních školách. Věříme, že jeho výsledky a zkušenosti, které jsme díky práci na podpoře zavádění těchto průřezových témat získali, budou cenným zdrojem inspirace i pro další školy v České republice.

○ PRŮŘEZOVÝCH TÉMATECH

Co to je to průřezové téma?

Pojem průřezové téma je novým prvkem v českém vzdělávacím systému, který má ambice naplnit „odvěký“ požadavek na vzdělání, a to ve snaze o komplexní rozvoj osobnosti studenta. Student má být kultivován v rovině vědomostí, postojů a dovedností. Ve spojení s definováním nového systému výstupů na úrovni klíčových kompetencí je nutné najít prostor pro komplexní působení na studenty. Ve světě, kde již není možné definovat jednotnou a nerozporovatelnou ideologii, je zásadní věcí studenty naučit pracovat nejen s jasně definovaným učivem, ale také s nejistotou a „tekutostí“ skutečnosti našich životů a společnosti. V našich životech a životě společnosti se setkáváme s potřebou v každém okamžiku zastávat postoje ke skutečnostem, které přesahují naše vědomosti a zkušenost. Pro tuto činnost potřebujeme umět aplikovat svou dosavadní zkušenost, hodnotit situaci, zaujímat postoje a za tyto postoje nést odpovědnost. Nová koncepce vzdělávání přichází s pojmem klíčových kompetencí jako cílem vzdělávání a průřezovými tématy jako přidaným prostorem k učení se klíčových kompetencí. Průřezová témata se zaměřují na aktuální problémy dnešního světa (multikulturalita, globálnost našich životů, problematika životního prostředí apod.) a nabízejí prostor pro mnohými pedagogy vysněnou holistickou přípravu studentů pro život. Tato vpravdě integrativní výuka není nijak novým požadavkem, ale není také jednoduše realizovatelná. Nové kurikulární dokumenty nabízejí novou červenou nit prolínající se vzděláváním, a to takovou, která nepředstavuje nějakou předformulovanou ideologii, ale především svobodný, naléhavý a aktuální koncept k rozvoji individua studenta. Současná škola pomáhá a nutí pedagogy i studenty hledat nástroje a odpovědi pro konkrétní, složité problémy světa tak, jak se s nimi setkávají již jako studenti. Učí studenty, aby jako dospělí občané odpovědně reagovali díky naučeným komplexním dovednostem na palčivé problémy dneška a také na události, které bude přinášet budoucnost a o kterých dnes nemáme zdání.

Proč je v našem systému, co je jeho cílem a kam až sahají jeho prsty?

Naše vzdělávací soustava byla a je charakterizována velkým a poměrně efektivním důrazem na faktografii. Vždy poněkud pokulhávala za požadavky praxe, a to především v oblasti postojů a hodnot. Tímto nepopíráme přítomnost „výchovy“ ve školách, ale zpochybňujeme přínos tohoto okruhu pro pozdější život studenta. Především výchova se v našem školství omezuje na deklarativní pojmenování problému, bez vztahu k výstupům vzdělávání, a také právě výchova byla často deformována aktuálním ideologickým nátěrem společnosti. Potřeba globálních, rychle se měnících společností, v kterých pojmy jako odpovědnost a svoboda svým významem již překračují naše „rybníčky“ a jedinec je konfrontován s většími požadavky na svou osobnostní „výbavu“, se těžiště přesouvá do těchto pedagogicky obtížnějších terénů.

Z baterie aktuálních globálních a celospolečenských témat byla vybrána tato:

Základní školy:

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

Mediální výchova

Gymnázia:

Výchova k sociálním dovednostem
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Multikulturní výchova
Environmentální výchova
Mediaální výchova

Střední odborné vzdělávání:

Občan v demokratické společnosti
Člověk a životní prostředí
Člověk a svět práce
Informační a komunikační technologie

Kurikulární dokumenty sledují strukturu klíčových kompetencí a průřezovými tématy konkretizují a aktualizují klíčové kompetence pro okruhy rozvoje osobnosti žáka, kompetencí občanských, nutných pro aktivní a odpovědný život. Přijímají také problematiku životního prostředí jako přirozeného kontextu našich životů. Definují jako aktuální také mediální výchovu a moderní technologie. V neposlední řadě také multikulturalitu (kulturní pluralitu) současných společností.

V oblasti dovedností se dá obsah průřezových témat shrnout do vět.: Učit se poznávat, učit se být, učit se být s druhými, učit se jednat.

V systému našeho vzdělávání představují průřezová témata prostor pro realizaci společného minima občanských a osobních kvalit, které pedagogové mají pěstovat u sebe a studentů k tomu, aby absolventi byli připraveni obstát v dnešním světě. Také představují minimum pro zajištění koheze společností, a to nejen těch národních, ale především také v globálním smyslu celé naší civilizace.

Co to znamená pro pedagogy a školy a také pro náš vzdělávací systém?

Pro školy a pedagogy představují průřezová témata a především jejich realizace v nových kurikulárních dokumentech výzvu – pro zbavení se mnoha mýtů spojených s reformou a otázkou – co je smyslem vzdělávání.

Formativní charakter nutně navádí k použití poznatků v integrativní celky směřující k nácviku kompetencí studentů. Tedy pokud „učíme“ demokracii studenty, učíme nejen transferem definic do hlav studentů, ale především do návyků a postojů studentů ke světu a společnosti. Studenti tak mají ve škole možnost nadýchnout se demokratické atmosféry, mají podíl na rozhodování ve škole, jsou aktivními účastníky diskusí ve škole apod.

Nové cíle vzdělávání, které se vtiskly především do průřezových témat, nutně vedou k posunu ve vzdělávacích strategiích škol.

Pro získání požadovaných kompetencí je potřeba vzdělávací strategie oživit o aktivizační a kooperativní pedagogické metody, nové formy organizace školy, nové formy a smysl hodnocení studentů a samotné práce pedagogů. Vše by mělo směřovat k propojení všech vrstev pedagogických aktivit k větší efektivitě a směrem k individuálnímu rozvoji osobností studentů. Ne tedy k přesně osnovanému kvantifikovanému transferu poznatků do hlav studentů.

Pro tuto situaci má kurikulární dokument určitá pravidla tak, aby vzdělávací strategie a obsahy vzdělávání synergicky působily po celou studijní dráhu studenta na dotyčné škole.

Rámcový vzdělávací program definuje každé průřezové téma jeho charakteristikou, která popisuje smysl tématu a také vazby na ostatní složky kurikula. Nejde o vyčerpávající návod, ale o pozvání do hledání vlastního pojetí průřezového tématu. Dále je definován přínos průřezového tématu, který je závazný pro realizátora. Je zde popsán cílový stav studenta po aplikování našich vlastních vzdělávacích strategií. Poslední kategorií je definice tematických okruhů průřezových témat. Tyto představují obecně definované minimum a při poctivém zamýšlení nad průřezovými tématy nutně dojdeme k podrobnějšímu rozpracování a také dalším tématům, která podpoří naši představu o průřezových témat. Tato situace je nanejvýš přínosná.

Realizace průřezových témat poté spočívá v propojení tematických okruhů s přínosy. Nejzajímavějším cílem je propojit průřezová témata s obsahy jednotlivých vzdělávacích oblastí. Je to postup, který může napomoci pojímat klíčové kompetence v jednom celku. Tematické okruhy průřezových témat a očekávané výstupy se záměrně a zhusta překrývají a je nanejvýš vhodné věnovat se těmto problematikám na jedné ploše, a tak efektivněji naplňovat poslání výuky. Tato situace vyžaduje poctivou a systematickou práci jednotlivého pedagoga a také celých sborů škol. Nově průřezová témata také navádějí k využití a propojení všech předmětů (nově vzdělávacích oblastí) do smysluplných a efektivních celků. Průřezová témata se rovněž mimo jiné dají efektivně realizovat mimo rozvrhovou formu např. projektovými dny a jinými aktivitami, které v minulosti rigidní pojetí „rozvrhů“ neumožňovalo. Průřezová témata jsou také možností jak profilovat celé školy a dodat jim tak punc výjimečnosti.

Místo závěru malá vize světa, který bude čím dál víc propojený...

Všechny aktivity pedagogů směřujících k naplnění průřezových témat kladou důraz na zvládnutí klíčových kompetencí u samotných učitelů, a tak se stává reforma velkou příležitostí také pro rozvoj osobností pedagogů. Jde tedy o proces, který se bude nutně v čase vyvíjet, měnit a podstatným prvkem tohoto procesu jsou pedagogové škol. Výsledky jsou v této nové situaci více než v minulosti závislé na odborných a lidských kompetencích pedagogů. Průřezová témata otevírají prostor, jak školy posunout v místa, kde se připravují komplexní osobnosti, a to pedagogy, kteří jsou sami takovými osobnostmi. Výsledky tohoto vzdělání budou možná hůře kvantifikovatelné na vědomosti, ale budou mnohem přínosnější a trvalejší pro jednotlivce i společnost. Dovednost se nezapomíná a postoj nevypañí.

A na koho se můžete obrátit nebo kde najdete další informace:

www.vuppraha.cz
www.nuov.cz
www.msmt.cz

Bílá kniha – národní program rozvoje vzdělávání v České republice, který formuje vládní strategii v oblasti vzdělávání.

PŘÍKLADY LEKCÍ A PROJEKTŮ

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: AFRIKA

Autor: Mgr. Libuše Cuhrová

Název školy: Gymnázium Na Zatrance

Profil školy: Naše gymnázium je zařazeno do sítě středních škol jako gymnázium se čtyřletým denním studiem. Kapacita školy je 16 tříd, průměrně je ve třídě 30 žáků. V současné době pracuje ve škole 44 pedagogů a 10 správních zaměstnanců. Pro uchazeče nabízíme rozšířenou výuku anglického jazyka, s níž máme již patnáctiletou zkušenost. Užší zaměření žáka řešíme nabídkou volitelných předmětů. Trvale spolupracujeme s pedagogicko–psychologickou poradnou. Žákům prvních ročníků nabízíme pomoc besedou na téma „Umíme se učit“. Pro III. ročníky jsou připraveny testy osobnosti, které žákům pomohou při rozhodování o dalším pomaturitním studiu. Pro I. ročníky organizujeme v září týdenní soustředění se sportovním a výukovým programem. V rámci jednotlivých vyučovacích předmětů i formou specializovaných besed realizujeme pro naše žáky programy drogové prevence, prevence AIDS a další programy zaměřené na předcházení sociálně problematickým jevům. K aktuálním společenským tématům zveme na besedy osobnosti kulturního a politického života.

Stručná anotace:

Cílem projektu je prostřednictvím interaktivních metod všemi smysly přiblížit rozmanitost Afriky. Součástí jsou přednášky, výuka tanců, promítání filmů s tematikou dotýkající se kontinentu, výtvarná dílna (batika), prezentace Fair Trade výrobků a ochutnávky pokrmů z tohoto makroregionu.

Klíčové kompetence:

Student s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívá dostupné prostředky komunikace, verbální i neverbální.

Student aktivně spolupracuje při stanovování a dosahování společných cílů.

Student uvažuje o různorodosti hodnot, názorů, postojů a schopností ostatních lidí.

Student rozvíjí vlastní iniciativu a tvořivost.

Znalostní cíle:

Studenti uvedou příklady specifických kulturních zvyků Afričanů.

Studenti vyjmenují nejpálčivější současné problémy Afriky a navrhnou případná řešení.

Studenti jsou schopni prostřednictvím prezentací informovat o základních faktech týkajících se afrických zemí.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova
Mediální výchova
Zeměpis

Potřebný čas:

Přípravná fáze – cca 2 měsíce před samotným projektovým dnem
Realizační fáze – 6 hodin (1 den)

Velikost skupiny:

Počet účastníků – celá škola
Realizační tým – cca 20 lidí

Potřeby a pomůcky:

Hudební nástroje, filmy, barvy, látky a papíry

Technické vybavení:

Dataprojektory, tiskárna a kopírka

Popis a postup:

1. krok – se studenty si společně promyslíme zaměření aktivit, vybereme témata dílen a přednášek, definujeme úkoly a vytvoříme realizační tým.

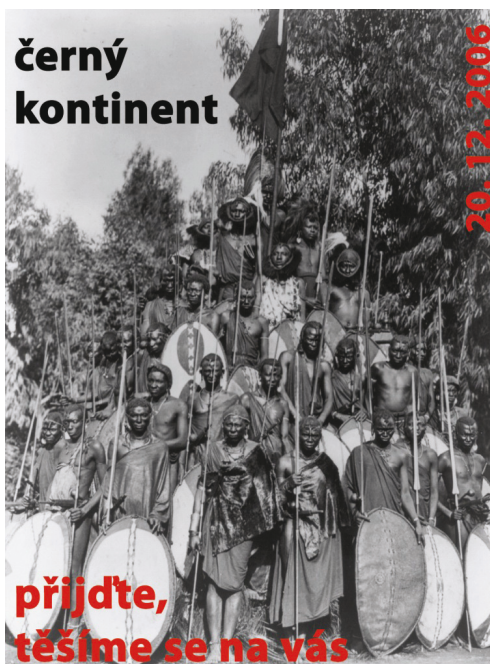
2. krok – studenti připravují jednotlivé aktivity – zjišťují možnosti financování akce, oslovují případné sponzory a lektory.

3. krok – studenti koordinují přípravu občerstvení – nakupují výrobky Fair Trade a ovoce, domlouvají navaření afrických pokrmů.

4. krok – studenti připravují výzdobu školy a tříd – vyrábějí plakáty a zajišťují propagaci projektu v novinách.

5. krok – studenti připravují harmonogram jednotlivých bloků a společně s učiteli koordinují přihlášky účastníků do tematických dílen a přednášek.

6. krok – samotná akce.

Příklady dílen, přednášek:

Historický vývoj a současnost Afriky. Příroda. Turistika a cestování. Kultura a zvyky Maroka. Etiopie – kultura, zvyky, jazyky, příroda, problémy (negramotnost, chudoba, nedostatek vody, AIDS). Výtvarná dílna (batika). Hudba. Dílna tance – africké bubny.

Možná úskalí:

Časová náročnost – i přesto, že většinu věcí zařizují studenti.

Shodnout se s kolegy, že tato akce proběhne.

Finanční náročnost – plánovat předem odkud se peníze vezmou.

Technické vybavení – dataprojektory.

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Gymnázium, Praha 5, Na Zatlance 11

Na Zatlance 11/1330

150 00 Praha 5

www.zatlanka.cz

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: HÁDEJ, KDO PŘIJDE NA VEČEŘI

Autor: PhDr. Jaroslava Schlegelová, CSc.

Název školy: Gymnázium Elišky Krásnohorské

Profil školy: Všeobecné gymnázium kladoucí mimořádný důraz na výchovu k lidským právům, multikulturní a environmentální výchovu, na kvalitní mezilidské vztahy mezi studenty, mezi studenty a učiteli, mezi učiteli navzájem. Mottem školy se v jejím školním vzdělávacím plánu stalo heslo: ZODPOVĚDNÁ SVOBODA. Gymnázium se čtyřletým a osmiletým typem studia patří k prvním školám v České republice, které se zapojily do projektu Jeden svět na školách.

Stručná anotace:

Cílem projektu je vybavit žáky základním pojmovým aparátem na pomezí několika oborů (kulturní antropologie, sociologie, psychologie, etika) a ozřejmit jim přednosti interdisciplinárního přístupu při artikulaci tématu kultury, multikulturalismu, interkulturního dialogu a všech klíčových fenoménů s tématem souvisejících. Lekce/projekt učí žáky rozvíjet schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národních a etnických skupin, spolupracovat s příslušníky těchto skupin a inspirovat se jejich tradicemi a hodnotami pro vlastní život. Vede žáky k tomu, aby rozpoznali projevy rasové a jiné nesnášenlivosti, napomáhá prevenci vzniku xenofobie.

Část této lekce byla prezentována v praktické ukázce na didaktickém workshopu vedeném PhDr. Jaroslavou Schlegelovou, CSc., a Mgr. Markem Fajfrem v rámci mezinárodní konference k otázkám multikulturalismu a multikulturní výchovy. Konferenci pořádala katedra občanské výchovy a filosofie PF UK v Praze 9. listopadu roku 2006 v budově PF UK v Rettigově ulici. Text projektu uveřejněný v této příručce je součástí rozsáhlejší odborné stati. Autorka ji nazvala Multikulturalismus – multikulturní výchova (aneb jedno učitelské „ohlédnutí“) a publikovala ji v roce 2007 ve sborníku: Naděžda Pelcová a kol. Multikulturní výchova ve vzdělávání budoucích učitelů a dalším vzdělávání učitelů. Praha PF UK, str. 311–319. Její německá verze vyšla v témže roce v Německu.

Klíčové kompetence:

Studenti vyhledávají a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je využívají v procesu učení, tvůrčích činnostech, praktickém životě.

Studenti propojují poznatky z různých vzdělávacích oblastí a vytvářejí si komplexní pohled na zkoumané jevy.

Studenti využívají komunikativních dovedností k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

Studenti naslouchají promluvám druhých lidí, reagují na ně, umí obhájit vlastní názor a argumentovat v diskusi.

Studenti spolupracují ve skupině, upevňují tím dobré mezilidské vztahy a respektují různá hlediska a názory. Čerpají poučení z názorů druhých.

Studenti získávají úctu k druhým, odmítají útlak a násilí. Cítí povinnost čelit psychickému i fyzickému teroru uplatňovanému zejména vůči příslušníkům minorit a lidí v nouzi.

Znalostní cíle:

Studenti na příkladech vysvětlí základní pojmy týkající se multikulturní výchovy – co to je kultura, subkultura, kontrakultura, stereotypy, vlastnosti kultury.

Studenti formulují přednosti interdisciplinárního přístupu v tématu kultury a všech klíčových fenoménů s tématem souvisejících.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Multikulturní výchova

Potřebný čas:

cca 180 min

Velikost skupiny:

Počet účastníků – 15 až 30 lidí

Potřeby a pomůcky:

Interkulturní vzdělávání. Příručka nejen pro středoškolské pedagogy, projekt Varianty, Člověk v tísni, o. p. s. – xerokopie vybraných pasáží a textů; flipchartové papíry a fixy; rozmanité kostýmy a rekvizity pro scénky

Technické vybavení:

fotoaparát, videokamera pro dokumentaci

Popis a postup:

1. krok – třídu v počtu třiceti žáků rozdělme na 5 skupin po šesti žácích. Z úsporných důvodů připravme pro každou dvojici ve skupině nakopírované materiály – texty – viz níže uvedené stránky z publikace Interkulturní vzdělávání.

Studenti mají za úkol přidělenou pasáž odborného textu potichu prostudovat a poznamenat si výrazy, kterým neporozuměli. Tyto výrazy průběžně konzultují s učitelem, který stále prochází od jedné skupiny ke druhé. Následně diskutují o přečteném textu a pokoušejí se formulovat vlastní názor, komentář k prostudované látce. Některé skupiny zahájí diskusi bez větších obtíží, jiné musí učitel nenápadně povzbudit. Na zvláštní list papíru formulují nejdůležitější poznatky, teze, opatřené podle možnosti vlastními dodatky, podněty, nesouhlasem atd. Společně vytvořenou informaci posléze jasně a zřetelně prezentují plénu třídy. Při ústní prezentaci je kladen důraz na spolupráci žáků ve skupině (střídání mluvčích, vzájemné doplňování) a spontaneitu projevu, navázání očního kontaktu se třídou jako celku.

NÁVRHY TEXTŮ A TÉMAT JEDNOTLIVÝCH SKUPIN:

První skupina zpracovává část kapitoly **O lidech, kulturách a interkulturních vztazích**, téma „kultura“ (str. 34–35). Studenti na počátku diskutují o významu pojmu „kultura“ v běžném jazyce. Záhy narážejí na celou řadu stereotypů v chápání prototypu tzv. kulturního člověka. S jistými obtížemi jsou poté schopni uchopit sociologicko–antropologickou definici kultury, reprodukovat ji v její rozmanitosti a šíří, představit ji jakožto členitý komplex prvků vyprodukovaných člověkem v průběhu dějinného času.

Učitel podněcuje žáky k uvádění konkrétních příkladů prvků kultury, snaží se využít aktuální situace ve třídě a akcentovat podle potřeb např. kulturu chování, vztahů mezi spolužáky v dané skupině, podnítit výměnu názorů k tématu hodnotové orientace a specifiky tzv. evropských hodnot. Pokud má ve třídě kupříkladu vietnamské či jiné etnický, národnostně či kulturně odlišné žáky, pokusí se je co nejvíce zapojit do obecné diskuse. Odvolává se na ně tak trochu jako na experty. Ostatním studentům dá najevo, že jejich odlišná zkušenost včetně jiných „brýlí kultury“, jichž jsou tito spolužáci nositeli, významně pomáhá osvětlit diskutovanou problematiku, např. objasnit tvrzení, že kultura není geneticky dědičná.

Druhá skupina se věnuje další části textu a představuje pojmy **subkultura, kontrakultura** (str. 36–38). Učitel by si měl uvědomit, že právě uvedená pasáž je velmi vděčná pro diskusi, konfrontaci vyhocených stanovisek i pro práci s filmovým dokumentem. V materiálu je uveden příklad subkultury homosexuálů.

***Poznámka pro učitele:** je nutné zvážit, zda učitel nechá promluvit za sebou co nejvíce skupin tak, aby pokryl zásadní kus učební látky, či zda právě v této chvíli popřeje právě této problematice zvláštní prostor. Kromě zhlédnutí vhodných filmových dokumentů lze žáky povzbudit k hledání doplňujících informací, tvorbě referátů o subkulturách či konkrétně o genderové problematice, aktuální otázce registrovaného partnerství atd. I zde je vhodné být maximálně aktuální. Pokud má učitel ve třídě „technaře“, „skejtáky“, „antiglobalisty“ atd., měl by jim poskytnout dostatek prostoru k sebevyjádření. Nesmírně důležitou roli hraje, jak známo, pro mládež vizuální stránka – oblečení, ozdoby, elektronika a především hudba. Proč by učitel nepopřál sluchu hudebním ukázkám? Proč by se nemělo hovořit o odlišnosti životních stylů, případně o tom, zda mládež podléhá komerci či vyznává alternativní způsoby života?*

Třetí skupina má za úkol hovořit o **„nebezpečích stereotypního pohledu“** (str. 39–42). V materiálu je uváděn provokativní příklad stereotypu hodnocení romské ženy. Z příkladu se při troše aktivity učitele spolehlivě rozvine nelehká diskuse o romské otázce. Za zvážení stojí, zda by neměl v souvislosti s tímto ožehavým tématem učitel pružně připravit doplňující informace o dějinách Romů, jazyku, zvycích atd. V citovaném materiálu projektu Varianty má učitel k dispozici výbornou publikaci Jany Horváthové: Kapitoly z dějin Romů. V rámci projektu Jeden svět na školách lze využít některý z dokumentů na videokazetě věnované problematice Romů, například tragické kapitole romského holocaustu. Obdobně však lze rozvinout diskusi o Ukrajincích, Židech, Němcích atd. Je velmi důležité, aby učitel popřál sluchu všem žákům, kteří cítí potřebu vyjádřit názor, a pomalu, citlivě rozkrýval spolu se zúčastněnými studenty „železné“ stereotypy. V citovaném materiálu lze najít cenné doplňující informace i návrhy zajímavých aktivit.

Čtvrtá a pátá skupina pojednávají o **vlastnostech kultury** (str. 49–51). Při objasňování pojmu „integrováná“ kultura lze vedle zmínky o uvedeném příkladu kmene Jorutů podnítit žáky k tomu, aby uvažovali zpětně o historii vztahu euroatlantické civilizace

k jiným kulturním oblastem, národům Afriky, Asie, Austrálie, jmenovitě k původnímu obyvatelstvu, v neposlední řadě i o tom, co znamená téma kultury jako integrovaného systému v podmínkách prudce se rozvíjející globalizace a diktatury masové mediální kultury. Obdobně lze přistupovat k hledání dalších zajímavých příkladů pro následná určení kultury („adaptivní“, „negenetická“, „sdílená“, „symbolická“). Vděčným tématem, o němž je možné dohledat informace, jsou kupříkladu případy tzv. vlčích dětí (demonstrace negenetičnosti, naučitelnosti kultury); dále příklady vlivu přírodního prostředí na způsob života (posvátnost zvířat či rostlin, mnohoženství či monogamie jako doklad adaptivní funkce kultury); uvádění odlišnosti znaků v komunikaci v jednotlivých kulturách (demonstrace sdílení – společných kulturních vzorců, viz například řeč těla u Japonců a u Čechů, odlišnost gest atd.); v neposlední řadě zprostředkování odlišnosti symbolů v jednotlivých společnostech, nesoucích pro danou kulturu zcela specifický, nezastupitelný význam.

2. krok – po prezentaci jednotlivých skupin žáků a vyčerpání podnětů shrnující a zmíněné aspekty integrující diskuse, učitel vybídne mluvčí skupin k zajištění grafické úpravy, k dopracování písemných informací, které si jednotliví žáci mají později možnost okopírovat nebo získat v elektronické podobě. Při hodnocení skupin lze doporučit učiteli, aby zohlednil obsahovou a formální stránku informace, úroveň spolupráce ve skupině, doplňující komentáře k základní látce i celkovou úroveň ústní prezentace. Výsledná známka by měla být doplněna stručným slovním hodnocením.

HÁDEJ, KDO PŘIJE NA VEČEŘI!

Poznámka pro učitele: V citovaném materiálu projektu *Varianty* lze vyhledat aktivitu s totožným názvem. Učitel má možnost využít prvků dramatické výchovy a využít nabízených podkladů do slova a do písmene. Pedagog, který je samostatnější a raději experimentuje, využije podnětů k vlastní obměně. Zmíněný název připomene starší generaci legendární americký film s hvězdným obsazením (Spencer Tracy, Catherine Hepburn, Sydney Poitier). Film kdysi upoutal diváky nejen skvělými hereckými výkony, vkusnou směsicí jemného humoru, sentimentu a víry, že opravdová láska hory přenáší, ale i upřímnou snahou přesáhnout úroveň pohádky se šťastným koncem a předestřít americké společnosti ožehavé téma smíšeného svazku bělošky a černocho, včetně předsudků a stereotypů, dřímajících hluboko v nitru i u navenek nejsvobodomyšlnějších lidí.

3. krok – učitel vybídne studenty k zamyšlení, navrhne jim pouze elementární nárys dramatické situace a nechá je zcela samostatně rozvinout tvůrčí iniciativu. Skupina si v souladu s názorem učitele vybere ze svých řad režiséra. Pod jeho vedením společně vytvoří a nazkouší scénu.

SITUACE 1

Role: Tomáš, Bohdana, otec a matka Bohdany, mladší sestra Bohdany, babička Bohdany.

Hlavními hrdiny je chlapec Tomáš a dívka Bohdana. Tomáš je romským spolužákem Bohdany. V příběhu se do sebe zamilují. Bohdana Tomáše přivede na večeři ke svým rodičům, mladší sestře a babičce. Hysterická matka pochází tzv. z dobré rodiny,

kteřá klade na svou dceru vysoké nároky a představuje si pro ni skvělou budoucnost. Otec je laxní a spíše bohémsky orientovaný, který proti výběru své dcery nic tak zvláštního nemá. Veselá mladší sestra bez předsudků, která s výběrem sestry nemá problém. Babička ztělesňuje uzavřenost a jisté xenofobní tendence tradiční české společnosti minulých století.

SITUACE 2

Role: Adéla, Jevgenij, kamarádi Adély - Ondra, Anna, Jana, Veronika.

Adéla vystoupí v roli dívky, která se zamiluje do mladého Rusa pracujícího v Čechách a přivede jej představit svým kamarádům. Adéla jako milující dívka brání svou lásku. Jevgenij příliš nemluví, stydí se za svou špatnou češtinu, je trochu nezvykle oblečen a ostýchá se v prostředí, ve kterém je poprvé. Jeden z kamarádů - Ondra, jenž je tak trochu „mimo“, mu ihned po příchodu nabízí „hulení“. Ostatní ho postupně „okukují“. Vietnamka Anna navazuje spontánně první kontakt. Veronika s Jevgenijem hovoří o jeho rodišti a jménu. Když vyjde najevo, že je ruské národnosti a narodil se v Moskvě, následuje prudká reakce Jany. Chce odejít se slovy, že s Rusem sedět jen tak nebude. Označí ho za „mafiána“. Ondra ji chlácholí, Adéla se zlobí na Janu. Ondra přátelsky navrhuje: „Zvykli jsme si na Annu, zvykneme si i na Jevgenije.“ Jana takové smírné řešení nepřijímá a rozčileně odchází. Ondra, jenž vyslovil smířlivý výrok, odvádí Evženu stranou.

4. krok – studenti postupně rozehrávají svůj příběh.

5. krok – následuje společná reflexe

NÁVRHY OTÁZEK:

Jak jste se cítili ve své roli? Dozvěděli jste se během hry něco, co jste např. o sobě nevěděli? Byli jste něčím překvapeni? Nepřipadaly vám situace a reakce lidí ve scéně poněkud přehnané? Znáte ze svého okolí někoho, kdo vám alespoň vzdáleně připomíná postavy, které jste vytvořili? Setkali jste se někdy s projevy odporu vůči příslušníkům jiných kultur, etnik, ras apod. u nás či v jiných zemích? Jsou Češi primárně nepřátelští k cizincům? Bojíme se jinakosti? Co to jsou předsudky, stereotypy v poznávání druhého člověka a v komunikaci s ním. Jakou roli sehrály v daných scénkách, které jste ztvárnili? Jakou osobní zkušenost s jinakostí má romský student Tomáš? Jak vnímala svůj příchod do Čech Vietnamka Jana? Co jí dělalo největší potíže v komunikaci s Čechy? Jak zvládá po letech komunikaci s Čechy, studium a pobyt v českém prostředí? Jaké kořeny mohou mít v české společnosti předsudky vůči Rusům? Co víme o historii a zvycích Romů? Co jsme ochotni se o menšinách dozvídat? Jak se chová Česká republika k běžencům? Kolik migrantů, kteří požádají v České republice o azyl, jej skutečně získá? Co víme o uprchlických táborech v České republice? Kdybyste si mohli vybrat, ve které zemi byste kromě České republiky chtěli žít a z jakého důvodu?

6. krok – studenti se opět rozdělí do skupin a formulují několik zásadních pravidel interkulturního dialogu. Mezi nimi se objevuje požadavek empatie, trpělivého naslouchání, hlubokého poznání způsobu života, zvyků, tradic, hodnot odlišných

kultur, etnik, národností, výměny zkušeností, respektu k odlišnostem, tolerance, připravenosti ke komunikaci a spolupráci atd.

Možná úskalí a náměty:

Zkušený i méně zkušený učitel bude řešit především problém, jak nejpřesněji zachytit a nejúčinněji využít k reflexi množství podnětů a otázek, které vyvstaly v průběhu dramatických situací. Jednou z možností je sledovat bedlivě průběh hry a ve správném okamžiku přerušit děj a podnítit diskusi. Nejjednodušší bude však patrně nechat studenty scénky přehrát, posadit se podle možností s nimi do kruhu a poté klást otázky.

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Gymnázium Elišky Krásnohorské
Ohradní 55
140 00 Praha 4 – Michle
www.gekom.cz

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: HLEDÁM PRÁCI. ZN. JSEM CIZINEC.

Autor: Mgr. Eva Virtová, Barbora Maixnerová

Název školy: Gymnázium J. Seiferta, o. p. s.

Profil školy: Osmileté Gymnázium Jaroslava Seiferta, o. p. s., je fakultní školou při Pedagogické fakultě UK a poskytuje úplné střední vzdělání s maturitou. Škola je neziskovou obecně prospěšnou společností. V praxi to znamená, že celý její hospodářský výsledek (zisk) musí být použit na poskytování obecně prospěšných služeb, v tomto případě vzdělávání. Osmileté Gymnázium J. Seiferta bylo založeno v roce 1991 s cílem poskytovat špičkové vzdělání v studijně náročném, ale zároveň komorním, až rodinném prostředí. Jak dokazují objektivní, nezávislémi institucemi vypracovaná hodnocení a inspekční zprávy, dostalo tohoto záměru hned v prvních letech své existence.

Stručná anotace:

Projekt se zabývá problematikou cizinců žijících v České republice a jejich začlenění do společnosti. Konkrétně přibližuje možnosti a úskalí čekající na cizince, kteří chtějí u nás pracovat. K tomuto tématu studenti připraví jednodenní symposium. Součástí symposia je úvodní multimediální prezentace k dané problematice, přednášky odborníků a následná diskuse s nimi včetně diskuse s cizinci. Symposium je zároveň doprovázeno vytvořenými propagačními a informačními materiály (plakáty, informační tabule, dvojjazyčný bulletin). Mezi pozvané hosty patří odborníci, kteří se danou problematikou zabývají (zástupci firem zajišťující cizincům potřebná povolení a komunikaci s úřady, odborníci na právní problematiku a zástupci nevládních organizací).

Klíčové kompetence:

Studenti kriticky přistupují ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracovávají a využívají při svém studiu.

Studenti hodnotí pokrok při dosahování cílů, přijímají ocenění, radu i kritiku ze strany druhých. Z vlastních úspěchů i chyb čerpají poučení pro další práci.

Studenti interpretují získané poznatky a zjištění a ověřují je, pro své tvrzení nacházejí argumenty a důkazy, formulují a obhajují podložené závěry.

Studenti s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívají dostupné prostředky komunikace, verbální i neverbální, včetně symbolických a grafických vyjádření informací různého typu.

Studenti efektivně využívají moderní informační technologie.

Studenti se vyjadřují v mluvených i psaných projevech jasně, srozumitelně i přiměřeně tomu, komu, co a jak chtějí sdělit.

Studenti prezentují vhodným způsobem svou práci i sami sebe před známým i neznámým publikem.

Studenti aktivně spolupracují při stanovování a dosahování společných cílů.

Studenti respektují různorodost hodnot, názorů, postojů a schopností ostatních lidí.

Znalostní cíle:

Studenti uvedou konkrétní problémy spojené s imigrací cizinců na území České republiky.

Studenti vyjmenují instituce, které se problematikou cizinců zabývají.

Studenti formulují gramaticky správné otázky v cizím jazyce (angličtině).

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Realizací tohoto symposia chceme studenty aktivně zapojit do diskuse a v praxi ověřit, nacvičit a prohloubit dovednosti studentů získané v těchto předmětech:

Společenskovední základ

Český jazyk a Anglický jazyk (tvorba vlastního dvojjazyčného bulletinu)

Informatika a výpočetní technika (tvorba multimediální prezentace)

Výtvarná výchova (tvorba vlastních propagačních materiálů, plakátů apod.).

Zároveň tímto také naplníme některé cíle průřezových témat Multikulturní výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Potřebný čas:

Přípravná fáze – cca 6 týdnů

Realizační fáze – 6 hodin (1 den)

Velikost skupiny:

Počet účastníků – cca 45–50 lidí

Realizační tým – cca 9 lidí

Potřeby a pomůcky:

psací potřeby a flipchart

Technické vybavení:

tiskárna a kopírka, digitální fotoaparát, dataprojektor

Popis a postup:

1. krok – studenti s učiteli společně diskutují nad kritérii a cíli projektu a nad časovou náročností. Společně vyberou téma a způsob prezentace, navrhují hosty.

2. krok – učitelé ustanoví realizační tým na základě motivačních rozhovorů se studenty, připraví formu komunikace s odborníky a následný výběr hostů.

3. krok – studenti připraví program konference a domluví se na propagačních materiálech, prezentaci, workshopu a evaluaci.

4. krok – studenti tvoří nebo zadávají tvorbu propagačních a informačních materiálů a připravují powerpointové prezentace a evaluační dotazníky.

5. krok – studenti s učiteli si vyzkoušejí řízené diskuse s přizvanými odborníky a s vedením školy.

6. krok – studenti zajistí a připraví občerstvení.

7. krok – nepovinná „generální zkouška“ symposia a vlastní realizace symposia, během níž studenti pořizují fotodokumentace a aktivně se účastní diskuse.

Možná úskalí:

Pro studenty je obtížné reálně posoudit své schopnosti (proto je nezbytně nutná spolupráce s pedagogy).

Problémy technického rázu (malé prostory, nedostatečné technické vybavení), akce naruší běžný chod školy.

Prakticky je nemožné najít cizince z tzv. třetích států (státy s vízovou povinností – např. Ukrajina), kteří by byli ochotní veřejně vyprávět o svých problémech (obzvláště když jedním z přítomných hostů je příslušník cizinecké policie).

Ze strany studentů může nastat velké nadšení pro věc a velké množství nápadů – z časových důvodů nelze realizovat všechny, je tedy obtížné vytvořit optimální rámec.

Těžko se propojuje časový harmonogram a skutečná realizace (stále ještě je často znát přístup „práce neutěče, času dost, ono to nakonec nějak půjde“).

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Gymnázium J. Seiferta, o. p. s.

Vysočanské nám. 500

190 00 Praha 9 – Vysočany

www.gymjs.net

NÁZEV LEKCE: JAK NÁS VYCHOVÁVÁJÍ POHÁDKY?

Autor: Ing. Taťána Šárovcová

Název školy: Obchodní akademie a Vyšší odborná škola ekonomická

Profil školy: Absolvent OA Kollárova je po zakončení svého čtyřletého studia maturitní zkouškou schopen se orientovat v problematice ekonomické teorie, účetnictví, práva, bankovníctví, evropské integrace a mezinárodního obchodu. Během svého studia absoluuje též předmět aplikovaná ekonomie, v němž si vyzkouší i reálné praktické podnikání.

Stručná anotace:

Cílem aktivity je uvědomit si stereotypy týkající se spojování si vzhledu s určitými povahovými vlastnostmi, které získáváme již v raném dětství. Jestliže si těchto návyků studenti budou vědomi, nebude tak lehké s nimi manipulovat např. prostřednictvím médií.

Klíčové kompetence:

Studenti jsou otevření poznávání nových a originálních postupů a řešení problémů.

Studenti se vyjadřují přiměřeně sebevědomě v mluveném projevu.

Studenti při práci v týmu uplatňují své individuální schopnosti, vědomosti a dovednosti.

Studenti spolupracují při dosahování společně stanovených cílů.

Znalostní cíle:

Studenti vysvětlí, co to je stereotyp a předsudek.

Studenti vyjmenují příklady stereotypů a předsudků.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Občanský a společenskovědní základ
Český jazyk a literatura
Multikulturní výchova
Mediální výchova

40 min

Potřebný čas:

Velikost skupiny:

Počet účastníků – 30 studentů

Potřeby a pomůcky:

čisté listy papíru A4, psací potřeby, flipchart, obrázky různých osobností z časopisů

Popis a postup:

1. krok – na „rozehřátí“ ukazujte studentům obrázky různých osobností (např. z lifestyleových časopisů) a ptejte se, jak na studenty působí a jaké povahové vlastnosti jim přisuzují.

2. krok – poté vyzvěte studenty, aby vyjmenovali své nejoblíbenější pohádky a zdůvodnili svou volbu (zapisujeme jejich názvy na levou stranu tabule).

3. krok – vybereme spolu se studenty tři z nich (zřejmě ty nejčtetnější) a uvedeme hlavní postavy. Studenti mají za úkol definovat základní vlastnosti kladných a záporných hrdinů a poté také prověřit, zda-li je na hlavních postavách něco společného a případně říkat, co. Odpovědi zapíšeme na pravou stranu tabule.

4. krok – při hodnocení povahových vlastností i vzhledu asi dojdeme k závěru, že zde existují určité stereotypy. Kladní hrdinové (ženy i muži) jsou skoro vždy krásní mladí lidé, dobře oblečení a náleží jim kladné charakterové vlastnosti, u záporných postav je tomu naopak.

5. krok – diskuse se studenty. Jak na nás v dospělosti působí tento druh výchovy v dětství? V čem tedy mají pohádky výchovný charakter a v čem příliš ne? Jak se na nás přenáší stereotypy z pohádek při vnímání ostatních okolo nás (např. politici, celebrity, kolegové atd.)?

6. krok – reflexe: od malička do sebe vstřebáváme pravidlo, že hodný člověk je většinou krásný, a naopak zlý člověk ošklivý (Popelka, ...), že krásnou ženu zachrání krásný muž (Popelka, Sněhurka, Růženka, Zlatovláska), že krásné oblečení vzbudí zájem druhého pohlaví (Popelka), že k lásce na první pohled dochází jen na základě zevnějšku bez poznání charakteru (Růženka, Popelka, Zlatovláska...). Platí tato pravidla i ve filmech pro dospělé? V jakých? Proč se takové filmy točí a jsou divácky úspěšné?

7. krok – studenti si sami ve skupinkách vymyslí novou pohádku o princezně a princovi, která bude malé děti vychovávat, ale poruší obecně zažitá stereotypy, se kterými jsme se nyní seznámili.

8. krok – na závěr lekce dobrovolníci svou pohádku přečtou ostatním.

Možná úskalí:

Atmosféra ve třídě – nezájem o pohádky.

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Obchodní akademie a Vyšší odborná škola ekonomická
Kollárova 5

186 00 Praha 8 – Karlín

www.akademie-kollarova.cz

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: KULTURNÍ KŘIŽOVATKY KARLOVA MOSTU

Autor: Mgr. Jan Koliáš

Název školy: Soukromé gymnázium Altis

Profil školy: Soukromé gymnázium Altis se ve svém školním vzdělávacím programu zaměřuje na budování školy komunitního typu, v níž vztahy mezi studenty a profesory určují postoje respektu, otevřenosti a vstřícnosti. Široké možnosti vzájemného setkávání dává nabídka individuálních konzultací, mimoškolních aktivit i nadstavbových seminářů – často realizovaných i pro jediného studenta. Vzdělávací zaměření osmiletého a šestiletého cyklu je všeobecné, učební plán výrazně posiluje výuku cizích jazyků, českého jazyka a společenských věd /v některých ročnících jsou ZSV až čtyři hodiny týdně/. Zhodnocením učební strategie je stoprocentní úspěšnost při přijímání na všechny druhy vysokých škol, v humanitní oblasti zvláště sociologii, sociální práci, práva, ekonomii a politologii.

Stručná anotace:

V projektu se vybrané sochy a sousoší Karlova mostu stávají objekty „multikulturní“ interpretace – ta zahrnuje popsání ostrých kulturních diferencí naznačených v některých barokních kompozicích a vysvětlení zdrojů těchto diferencí (dobové politické klima, náboženské poměry 17. století – např. misie, rekatolizace...). Student by měl být schopen vypozařované motivy „střetu civilizací“ srovnat s dnešními poměry a srovnání doložit příklady aktuálního dění. Terénní - projektová verze předpokládá návštěvu Karlova mostu a samostatné pozorování sochařských děl, pro seminární verzi stačí pracovní list s fotografiemi.

Klíčové kompetence:

Studenti studiem historických pramenů a náboženství kultivují vlastní postoje ke kulturním a duchovním hodnotám naší společnosti.

Studenti čerpají odborné písemné informace, používají odborné slovníky a konzultují s odborníky.

Studenti identifikují případné stereotypy ve vlastní hypotéze i v posuzovaných pramenech a kriticky je reflektují.

Studenti stanoví obory, z nichž budou čerpat informace, využijí vlastních znalostí z dějepisu, výtvarné výchovy, religionistiky, geografie.

Studenti ve vzájemném hodnocení jednotlivých týmů posilují dovednost hodnotit vlastní práci.

Studenti v týmu přitažlivě a srozumitelně prezentují řešení úkolů a řídí diskusi.

Student pracuje v takové roli, která zohledňuje jeho schopnosti a zájmy, popíše proměnu vlastní role během řešení problému a respektuje ostatní členy týmu, nepodceňuje je.

Studenti dokážou formulovat svůj postoj k uměleckým památkám a posoudit projevy vandalismu.

Znalostní cíle:

Studenti popíší uvedené dílo a vyloží v historickém kontextu jeho vzniku.

Studenti identifikují v díle motivy setkání/střetávání různých kultur.

Studenti formulují multikulturní témata zachycená těmito díly a posoudí jejich platnost v dnešní době.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Osobnostní a sociální výchova

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Mediální výchova

Potřebný čas:

Terénní verze – projekt: 180 min

Seminární verze – 45 min (1 vyučovací hodina)

Velikost skupiny:

V obou verzích týmy po max. 4 studentech.

Potřeby a pomůcky:

odborná literatura – pro vstupní motivaci, společný základ se hodí např. knížka Po Karlově mostě s prof. Františkem Dvořákem nebo katalog Muzea Karlova mostu, dále pak Slovník svatých, Slovník biblické ikonografie, Slovník symbolů; kompletace další odborné literatury je předmětem úkolu, studenti pracují např. ve studovně Městské knihovny v Praze.

Technické vybavení:

fotoaparát, videokamera

Popis a postup:

Projekt se hodí do tematického celku multikulturní výchova, případně k tématům o vztazích mezi rozdílnými kulturami obecně.

1. krokem je motivační hodina – pro inspiraci je dobré se studenty analyzovat dva příklady s multikulturní tematikou, jeden ze současnosti (např. vztah EU k Turecku), druhý z minulosti, nejlépe z období 17.–18. století (např. Turci před Vídní 1683; Švédové v Praze – vazba k aktuální výstavě Codex gigas, 2007). Materiálem může být v prvním případě publicistický text, fotografie a ve druhém případě literární ukázka, lépe ale výtvarné dílo (reprodukce obrazu, fotografie sochy). Důležité je vést studenty k strukturované interpretaci a pomoci jim napsat osnovu interpretace. Připravíme pro studenty zjednodušený pracovní list – např.: popis díla, textu – jeho

účel – výtvarný a historický rozbor – multikulturní prvky a jejich analýza a srovnání se současnými jevy.

2. krokem je zadání úkolu – v závěrečné fázi motivační hodiny nebo v další hodině jsou studenti seznámeni se zadáním úkolu: dostanou pracovní list, vyslechnou k němu komentář a v diskusi si upřesňují představu o projektu. Následuje rozdělení do týmů.

ÚKOL: Prostudujte barokní i novodobá sochařská díla na Karlově mostě a identifikujte motivy setkání/střetávání různých kultur. Díla popište a vyložte v historickém kontextu jejich vzniku, formulujte multikulturní témata zachycená těmito díly a posuďte jejich platnost v dnešní době (pro reprezentativnější argumentaci uspořádejte anketu přímo na mostě). Výstupem bude vypracovaný protokol s obrazovou dokumentací, příp. videozáznamem, vyhodnocená anketa, ústní prezentace týmových výstupů v hodině – vzájemné hodnocení.

DOBROVOLNÝ ÚKOL: tvorba informačního/výstavního panelu, didaktického CD–R, publicistického článku.

3. krok – realizace – studenti vytvoří časový plán, rozdělí si role v týmu, navštíví Karlův most, kde získají obrazový materiál a data z ankety, shromáždí odborné publikace, popíší dílo a připraví prezentaci ve třídě. Po celou dobu realizace (cca 2 týdny) studenti konzultují s učitelem svá zjištění, případné problémy s řešením úkolu.

4. krok – vyhodnocení – týmová prezentace, výstava nebo jiný formát celoškolní prezentace; klasifikace protokolů a jejich vyhodnocení.

Poznámka pro pedagogy: V seminární jednodinové verzi stačí ústní zadání a připravený pracovní list s fotografiemi sousoší.

Předmětem rozboru by se měla stát předně tato díla:

- F. M. BROKOFF: Sousoší sv. Jana z Mathy
- F. M. BROKOFF: Sousoší sv. Františka Xaverského – hlavní téma: motivy podřazenosti národů, k nimž mířily misie
- K. DVOŘÁK: Sousoší sv. Cyrila a Metoděje – patroni Evropy, motivy slovanských národů
- Sousoší sv. Kříže – téma antisemitismu, resp. střetávání křesťanské a židovské víry

Možná úskalí:

Stereotypní, resp. negativní pohled na katolickou misii k národům Jihu, je potřeba v hodnocení výstupů tyto stereotypy zachytit, interpretovat (= „zlí jezuité a hodní domorodci“).

Rizikem je i výrazný oborový přesah (výtvarné umění, historie, multikulturalita...), který může komplikovat odbornost závěrů (na studenty projekt klade velký nárok v aplikačních a srovnávacích postupech).

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Soukromé gymnázium Altis
K Libuši 57
148 00 Praha 4 – Kunratice
www.altis.cz

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: ZÁKLADNÍ LIDSKÁ PRÁVA A SVOBODY – POLITICKÁ PRÁVA

Autor: Mgr. Kateřina Měšfánková

Název školy: Škola Kavčí hory – Mateřská škola, Základní škola a Střední odborná škola služeb

Profil školy: Naše škola je naprosto ojedinělý subjekt výchovně vzdělávací instituce, která integruje děti, žáky a studenty od tří do devatenácti let. Díky tomu naše děti zažívají plynulý a bezproblémový přechod z MŠ do ZŠ. Pro všechny naše žáky připravujeme společné akce, např. akce Strom, Oslavy výročí školy, Zahradní slavnost. O naplnění volného času se každoročně stará pestrý výčet zájmových kroužků zahrnujících oblast sportu, činnosti výtvarné, hudební, ale i práci s informačními technologiemi. Významné místo mezi nimi zaujímá pěvecký sbor Prázata a Renesance.

Od počátku propojení obou subjektů škola trpělivě a systematicky vytváří specifický genius loci – týmový duch a vsřícnou, přátelskou atmosféru projevující se nejenom ve vztazích mezi žáky navzájem či mezi žáky a pedagogy, ale mimo jiné i do široka rozevřenou náručí výchovně vzdělávacího procesu naší školy, která rozvíjí a podporuje schopnosti žáků a studentů talentovaných a nadaných, ale poskytuje šanci vyniknout a uplatnit se i studentům a žákům se speciálními výchovnými potřebami. Naše škola funguje již řadu let jako Fakultní škola, zejména pro studenty Teologické fakulty a Pedagogické fakulty UK.

Stručná anotace:

Studenti se podrobně seznámí se zákonem č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod (dále jen LZPS) a s předpisy souvisejícími (zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním). Studenti získají vlastní zkušenosti s prosazováním politických práv v praxi.

Klíčové kompetence:

Studenti se vyjadřují jasně, srozumitelně a přiměřeně ke komunikačnímu záměru a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných. Adekvátně vystupují na veřejnosti, přiměřeně sebevědomě se prezentují v mluveném projevu.

Studenti spolupracují při dosahování společně stanovených cílů.

Studenti jsou tolerantní, vsřícní, ale i kritičtí k názorům druhých, chápou jejich potřeby a postoje, respektují různorodost hodnot člověka.

Studenti vnímají, přijímají, vytvářejí a rozvíjejí etické, kulturní a duchovní hodnoty.

Studenti zaujímají odpovědné postoje k otázkám sociálním, kulturním, ekologickým a ekonomickým.

Znalostní cíle:

Studenti formulují důvody vyhlášení Listiny základních práv a svobod.

Studenti na konkrétních příkladech vyjmenují základní lidská práva.

Studenti se seznámí s vybranými zákony – se zákonem o právu petičním a se zákonem o právu shromažďovacím – a s jejich uplatňováním.

Studenti znají LZPS – zákon o právu petičním, náležitosti petice a podmínky pro šíření petice.

Studenti znají zákon o právu shromažďovacím, náležitosti oznámení o konání shromáždění, proces oznamování na příslušném OÚ, podmínky pro zákaz konání shromáždění.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Předměty zahrnující právní problematiku a témata veřejné správy

Občanská výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Osobnostní a sociální výchova

Mediální výchova

Potřebný čas:

Přípravná fáze – 7 dní (týden)

Realizační fáze – 1 den

Velikost skupiny:

Počet účastníků – celá škola

Potřeby a pomůcky:

LZPS a související předpisy; pomůcky na přípravu letáků a transparentů; žlutá páska

Technické vybavení:

počítač; tiskárna

Popis a postup:

1. krok – stanovíme vhodný projektový týden a den samotné realizace projektu. Celý projekt je založen na respektování všech základních lidských práv a v tomto duchu je účast studentů na samotné realizaci založena striktně na zásadě dobrovolnosti. Ti studenti, kteří se nezúčastní samotné realizace projektu, budou po dobu jeho realizace plnit řádně své běžné studijní povinnosti.

- 2. krok** – učitelé studenty během týdne podrobně seznámí s LZPS a se zákonem o právu shromažďovacím. Vysvětlí jim všechny aspekty prosazování těchto práv.
- 3. krok** – zletilí studenti na základě dobrovolnosti vytvoří organizační skupinu pro praktický nácvik prosazování práv – budou tzv. pořadatelé.
- 4. krok** – studenti si pod dohledem učitelů zvolí problém, který chtějí řešit, a osloví zákonnou formou prostřednictvím petice orgán státní správy. Postupují dle petičního zákona.
- 5. krok** – na stejné téma studenti zorganizují zákonnou formou demonstraci (happening). Postupují dle shromažďovacího zákona.
- 6. krok** – reflexe – studenti si uvědomí, jaké jsou skutečné možnosti jedince při prosazování základních práv.

Možná úskalí:

Nezájem studentů – nemají aktuální problém, který by je trápil a chtěli by ho vyřešit.
Náročnost na přípravu a sledování, jak problém dopadne.

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Škola Kavčí hory – Mateřská škola, Základní škola
a Střední odborná škola služeb
K Sídlišti 840
140 00 Praha 4
www.ksidlisti.cz

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: PROJEKTOVÝ TÝDEN

Autor: učitelský sbor gymnázia

Název školy: Gymnázium Sázavská, s. r. o.

Profil školy: Studium na Gymnáziu Sázavská je denní čtyřleté. Ve výuce klademe důraz na základy všeobecného vzdělání, a to nejen z hlediska poznatků, ale hlavně z hlediska rozvíjení kompetencí a dovedností (práce s poznatkem, spolupráce s kolektivem, řešení problémů, vytváření projektů), výuku cizích jazyků a na počítačovou gramotnost. Ve vyšších ročnících si student vybírá z nabízených volitelných rozšiřujících předmětů a začíná tak profilovat své pozdější zaměření. Může se tak dobře připravit nejen k maturitě, ale i na zvolenou vysokou školu. Vzhledem k rozsahu studia, moderním a zajímavým formám práce, důkladné jazykové přípravě ve dvou světových jazycích, možnosti volby zaměření a užší odborné přípravě v seminářích mají naši absolventi všechny předpoklady pro přijetí na jakýkoliv typ vysoké školy a na úspěšné uplatnění ve zvoleném oboru. Chceme také, aby naši studenti získali určité postoje mravních a čestných lidí, aby byli poučení o etice i politice, aby dokázali porozumět nejen kultuře a umění své země, ale i jiných národů, aby dokázali pracovat a spolupracovat.

Stručná anotace:

Projektový týden představuje soubor seminárních prací a prezentací, které si studenti sami připraví na zadané téma. Studenti si sami volí strategii, jak budou k tématu přistupovat a jaké prostředky k jeho zpracování zvolí. Studenti pracují ve skupinách napříč ročníky. Součástí je veřejná prezentace prací za účasti celé školy i rodičů.

Klíčové kompetence:

Studenti si své učení a pracovní činnosti sami plánují a organizují.

Studenti kriticky přistupují ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracují a využijí při svém studiu a praxi.

Studenti rozpoznají problém, objasní jeho podstatu, rozčlení ho na části.

Studenti prezentují vhodným způsobem svou práci před známým publikem.

Studenti zaujmají odpovědné postoje k otázkám sociálním, kulturním, ekologickým a ekonomickým.

Znalostní cíle:

Studenti na základě zadání své práce získají teoretické znalosti v daném oboru.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Jednotlivé práce studentů se mohou dotýkat vybraných průřezových témat nebo vzdělávacích oblastí.

Potřebný čas:

Přípravná fáze – 7 dní (týden)

Realizační fáze – 1 den

Velikost skupiny:

Počet účastníků – celá škola (kromě maturitních ročníků) rozdělena do skupin složených ze 4–5 studentů napříč ročníky. Projektový týden probíhá během maturit.

Potřeby a pomůcky:

Záleží na volbě studentů, jaké prostředky potřebují k zpracování své práce.

Technické vybavení:

počítače; fotoaparáty

Popis a postup:

1. krok – učitelský sbor připraví pro každou skupinku 4–5 studentů téma projektu a jeho zadání. Témata studentských prací vycházejí z různých předmětů. Příprava témat probíhá už během prvního pololetí. Za předmětové sekce jednotliví učitelé odevzdají zhruba 10 návrhů. Všechny návrhy se sejdou u hlavního koordinátora projektového týdne. Vybraný počet projektových témat odpovídá počtu 4–5členných skupinek.

PROJEKTOVÝ TÝDEN

2. krok – v pátek před samotným projektovým týdnem se studenti sami rozdělí do pracovních týmů.

3. krok – jednotlivé skupinky si vylosují téma svého projektu a jeho podrobné zadání, které obsahuje odpovídající práci na celý příští týden včetně zadání konkrétního výstupu (seminární práci, prezentaci apod.).

4. krok – studenti mají celý následující týden na sbírání podkladů, výzkum, sledování, fotografování a následnou přípravu výstupu. Během tohoto týdne probíhá konzultace u vybraného učitele, který je garantem pro daný projekt. Studentům může pomoci také s dělbou práce nebo s harmonogramem.

5. krok – prezentace následuje jen u vybraných projektů (5–7 projektů) za dalších 14 dní až měsíc.

6. krok – při prezentaci jsou přítomni všichni žáci školy, zvaní jsou i rodiče.

7. krok – skupinová práce je hodnocena společně – všichni dostanou známku. Ta má velkou váhu při celkovém hodnocení.

Možná úskali:

Náročnost – organizační, časová, obsahová. Důležitá je předchozí zkušenost s projekty.

Týmová práce může být pro některé studenty problémová – v některých skupinkách neprobíhá dělba práce nebo se na práci nepřipraví.

Zadání projektů musí být propracované, aby studenti pochopili, co je cílem jejich projektu.

Kvalitu výstupu ovlivňuje i věk studentů.

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Gymnázium Sázavská
Sázavská 5/830
120 00 Praha 2
www.sazavska.cz

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: REKLAMNÍ KAMPAŇ – PROPAGANDA

Autor: Mgr. Marek Fajfr

Název školy: Gymnázium Na Vítězné pláni

Profil školy: Naše škola je samostatným právním subjektem, jehož zřizovatelem je hlavní město Praha. Škola je financována z veřejných zdrojů, školné se nevybírání. Pedagogický sbor tvoří 62 profesorů včetně vedení školy, z toho je 19 mužů. Všichni mají vysokoškolské vzdělání pedagogického směru. Dalších 22 pracovníků zajišťuje provoz školy včetně školní jídelny.

Ve školním roce 2007/2008 studuje na zdejším gymnáziu 741 žáků v 24 třídách. Je zde 7 tříd čtyřletého studia a 17 tříd šestiletého studia. Cizím jazykům se vyučuje angličtině, němčině, francouzštině, ruštině a španělštině. Latině se vyučuje jako volitelnému předmětu.

Vycházíme z předpokladu, že všichni uchazeči o studium přicházejí s cílem úspěšně je absolvovat a pak usilovat o přijetí na vysokou školu. Jsme školou všeobecně vzdělávací, institucí, která dává svému studentovi možnost získat základní orientaci ve stěžejních vědních disciplínách a současně hlubší přehled o těch oborech, které budou předmětem jeho dalšího studia, o oborech, na něž se soustřeďuje jeho individuální zájem.

Třídy nejsou diferencovány formou zaměření, nečleníme je na větve (humanitní, přírodovědná, všeobecná ap.). Učební plán je jednotný. V předposledním a zejména v posledním ročníku studia si studenti vybírají několik volitelných předmětů z rozsáhlé nabídky.

Studentům nabízíme dále několik nepovinných předmětů, např. sportovní hry s různým zaměřením, práce v keramické dílně, sborový zpěv, mohou využívat volnou kapacitu učeben výpočetní techniky.

Stručná anotace:

Studenti vymyslí a zrealizují reklamní kampaň. Cílovou skupinou působení kampaně jsou studenti, profesori a zaměstnanci gymnázia. Kampaně probíhají dvě, paralelně (např. 2 třídy mezi sebou soutěží). Každá třída dostane zadaný neutrální symbol (X nebo O), který bude propagovat. Po týdnu realizování reklamní kampaně vyhodnotíme účinnost reklamní kampaně. Studenti jsou zodpovědní také za odstranění všech reklamních produktů po skončení kampaně. Pro reklamní kampaň jsou záměrně zvoleny neutrální symboly, které minimalizují předpojatost či předporozumění vůči „značce“. Bude jen a jen na studentech, jaký obsah své značky, svému symbolu, přiřknou.

Klíčové kompetence:

Studenti si sami plánují a organizují pracovní činnosti.

Studenti jsou otevření k využití různých postupů při řešení problémů, nahlíží na problém z různých stran.

Studenti efektivně využívají moderní informační technologie.

Studenti prezentují vhodným způsobem svou práci před známým publikem.

Studenti aktivně spolupracují při stanovování a dosahování společných cílů.

Znalostní cíle:

Studenti popíší a prakticky si osvojí obecné postupy, které se používají při realizaci reklamní kampaně.

Studenti vysvětlí rozdíly mezi reklamní kampaní a propagandou.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Mediální výchova

Potřebný čas:

Přípravná fáze – cca 90–120 min

Realizační fáze – týden (7 dní)

Velikost skupiny:

Počet účastníků – celá škola včetně pedagogického sboru

Realizační tým – dvě třídy – tj. cca 2 skupiny po 30 lidech

Potřeby a pomůcky:

ponecháno na tvořivosti studentů

Technické vybavení:

ponecháno na vybavení školy, popř. studentů

Popis a postup:

1. krok – studenti se věnují teorii komunikace a reklamy. Dostávají zadání úkolu.

Úkol: Za týden proběhnou v celé škole volby – u všech účastníků budeme zjišťovat, zda volí kolečko nebo křížek.

2. krok – studenti jsou rozděleni do dvou skupin (tříd). Jedna třída má zpracovat kampaň křížků, druhá kolečka.

3. krok – studenti ve skupinách volí grafický design svých kampaní, barvy, připravují první nápady, jaké postupy použijí.

4. krok – samotná realizace reklamní kampaně.

5. krok – po skončení týdenního působení reklamy na účastníky probíhají v celé škole volby, která kampaň získá více hlasů.

6. krok – studenti s učitelem společně zhodnotí výsledky kampaně a na příkladech z reálného života srovnají působení reklamy nebo politických kampaní na ně samotné.

Příklady studentských prací:

Křížková kampaň:

Samolepky – těla studentů a školu zaplavily samolepky s křížkem

Videospot – studenti natočili krátké reklamní video

Školní síť – studenti ve spolupráci s několika profesory vytvořili aplikaci, která každému čerstvě přihlášenému do školní sítě ukázala stránku VOLTE X. Na školním webu se objevil článek obsahující reklamní videospot.

WWW – studenti založili internetové stránky www.krizky.estranky.cz, na které umístili ke stažení reklamní videospot a plakáty, které použili během kampaně. Všem přichozím rozdávali letáky s internetovou adresou.

Plakáty – studenti vymysleli, nafotili a vyvěsili plakáty formátu A6 s tvářemi studentů své třídy a sloganem „Volím X – Zvol si taky svůj křížek“ a přemluvili 11 profesorů, kteří se nechali vyfotografovat se samolepkovým křížkem na svém těle či oblečení.

Transparent – na škole vlál transparent s křížkem (cca 1 x 1 m)

Sušenky – jedna studentka napekla omezené množství sušenek ve tvaru křížku

Školní rozhlas – studenti žádali své „protihráče“ o férovost hry

Kolečková kampaň:

Plakáty – kolečka propagoval plakát parodující „Strýčka Sama“ (slogan: „I want you to vote for me“) a druhý plakát představující piškvorkový souboj mezi různobarevnými kolečky („Křížky už nejsou potřeba“)

Samolepky – po škole se objevovalo velké množství kulatých samolepek

Školní rozhlas – studenti zvali na festival studentských kapel, který údajně „pořádá kolečko“

GVP-fest – masivní kampaň proběhla na festivalu studentských kapel, kterého se zúčastnilo asi 250 lidí (pokreslování rukou, propagační papírky a samolepky, plachta na pódiu, 24 obalů CD jedné z vystupujících kapel)

Chodník – chodník vedoucí od metra ke škole byl pokreslen velkým množstvím různobarevných koleček (+ další nápady: např. skákací panák v podobě koleček, nápis „Kolečko vám přeje dobré ráno“, mandala z koleček)

Transparent – na škole vlál transparent s kolečkem (6 x 4 m)

Maliny – někteří profesoři dostali o hlavní přestávce malou miskou malin

Kolečka na tričkách – některé studentky nosily trička pomalovaná kolečky

Pečená kolečka – studenti napekli a rozdávali ranním přichozím do školy linecké pečivo ve tvaru kolečka

Poznámka pro pedagogy: Ve finální fázi se objevila zajímavá kampaň neznámého autora/neznámých autorů „trojúhelníky“ upozorňující na manipulativnost kampaní koleček a křížků („Volte alternativu!“, „Nechodte v kruhu, nic vám nezkříží cestu“, „Trojúhelník ukazuje cestu“ apod.).

Možná úskalí:

Soutěž mezi 2 skupinami je sice velmi motivační, ale zároveň se musí hlídat, aby nepřerostla mezi některými studenty v řevnivost.

Kolečko nebo křížek – bez obsahu, jen forma. Některým lidem přišlo divné, proč by měli vlastně volit. Studenti zjistili, že za svým symbolem nemají co „prodat“, někteří profesoři chtěli po studentech znát, proč by je měli volit, a důvod nenacházeli. Někteří profesoři varovali před manipulací a sugescí reklamy.

Paralelní – alternativní – kampaň např. trojúhelníčků.

Domluvit pravidla a vytyčit prostory, kde mohou kampaně probíhat (studenti v jednom případě nalepili samolepky na nevhodná místa, během pokreslování chodníku před školou došlo ke konfliktu s kolemjdoucí paní).

Časová náročnost, nepodcenit společné vyhodnocení se studenty.

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Gymnázium
Na Vítězné pláni 1160
140 00 Praha 4

www.gvp.cz

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: STEREOTYPY O MUŽÍCH A ŽENÁCH

Autor: Mgr. Romana Mašátová

Název školy: SOU GASTRONOMIE

Profil školy: Škola připravuje budoucí kuchaře a cukráře ve tříletých učebních oborech. Budoucí číšníky připravuje v tříletém učebním a čtyřletém studijním oboru. Úspěšným absolventům tříletých oborů nabízí škola denní dvouleté nástavbové studium zakončené maturitní zkouškou – obor podnikání. Škola má v celopražském rámci dlouhodobou tradici a v roce 2006 oslavila 120 let existence. Přímo navazuje na dřívější Střední odborné učiliště Ondříčkova 48, Praha 3, které v červenci 1996 převzalo areál SOU se sídlem v ulici U Krbu 521 v Praze 10 – Malešicích. Škola usiluje o komplexní rozvíjení osobnosti žáka, tzn. výchovu odborně vzdělaných, uvědoměle jednajících morálních, citlivých a empatických občanů. Dále o rozvoj multikulturní, environmentální, estetické výchovy a vytváření sociálního a kulturního klimatu.

Stručná anotace:

Lekce se zabývá gender problematikou – rovnými příležitostmi mužů a žen a jejich mediálními obrazy. Lekce probíhá v rámci širšího celku „předsudky a stereotypy“. Studenti již znají pojem stereotyp, předsudek a umí uvést jejich příklady v rámci národnostních menšin. Cílem je, aby studenti poznali, jakým způsobem předsudky ovlivňují naše myšlení, vnímání a chování. Jsou schopni rozpoznávat předsudky u sebe a ve svém okolí.

Klíčové kompetence:

Studenti kriticky přistupují ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracovávají a využívají při svém studiu a praxi.

Studenti kriticky interpretují získané poznatky a zjištění. Ověřují je pro svá tvrzení, nacházejí argumenty a důkazy.

Studenti s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívají dostupné prostředky komunikace, verbální i neverbální, včetně symbolických a grafických vyjádření informací různého typu.

Studenti prezentují vhodným způsobem svou práci i sami sebe před známým i neznámým publikem.

Studenti aktivně spolupracují při stanovování a dosahování společných cílů.

Studenti posuzují a kriticky hodnotí rizika související s rozhodováním v reálných životních situacích a v případě nezbytnosti jsou připraveni tato rizika nést.

Znalostní cíle:

Studenti vysvětlí pojmy stereotyp, předsudek a uvedou konkrétní příklady ze života.

Studenti vyjmenují významné genderové problémy. Uvedou příklady rovnosti/nerovnosti žen a mužů.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Multikulturní výchova

Potřebný čas:

Realizační fáze – 2 x 45 min

Velikost skupiny:

Počet účastníků cca 15 – 30

Potřeby a pomůcky:

flipchart + fixy; lepítka – post-fix; rozhovory z různých časopisů – s muži a ženami – pro každou skupinu jeden rozhovor s mužem a jeden se ženou; pracovní listy pro skupiny; časopisy, v nichž jsou znázorněny ženy a muži nebo např.: dvd/vhs se sociálními spoty či reklamy, v nichž vystupují muži a ženy

Popis a postup:

1. krok – Úvod: už víme, co je předsudek, jaké stereotypy našeho vnímání se objevují např. ve vztahu k národnostním menšinám. Dnes se na to podíváme trochu z jiné stránky – po-stavení mužů a žen ve společnosti.

2. krok – individuální vymýšlení stereotypů: cca 6 min

a) Každý student dostane 2 lepítka – post-fix. Na jeden napíše 1 vlastnost obvykle považovanou za typicky ženskou, na další 1 vlastnost obvykle považovanou za typicky mužskou. (2 min)

b) Na flipchartu se vytvoří 2 sloupce s nadpisy: Typicky ženské, typicky mužské. Studenti nalepí své lístečky a mají několik minut čas přečíst si ostatní lístečky. (2 min)

c) Všichni si přečtou, co napsali ostatní – bez diskuse a komentářů. Poprosíme o klid.

3. krok – přisuzované rozdíly: cca 20–40 min

d) Posadí se zpět a rozdělí se do 4 skupin (pokud je možno vytvořit vždy 2 skupiny různého pohlaví – ideál). (8 min)

e) Ve skupinách doplní pracovní listy. Každá skupina může dostat buď jen 1 nebo 2 nebo všechny 4 pracovní listy. (záleží na časových možnostech). Skupina se na napsaném musí dohodnout.

Př. pracovních listů – 4 různé listy A4 se 4 různými nadpisy:

- a) Muži to mají v životě těžké, protože:
- b) Muži to mají v životě lehké, protože:
- c) Ženy to mají v životě těžké, protože:
- d) Ženy to mají v životě lehké, protože:

Pod nadpisy napíšeme pod sebe čísla od 1–5, kam studenti doplňují důvody.

a) Muži to mají v životě těžké, protože:

- » 1.
- » 2.
- » 3.
- » 4.
- » 5.

f) Krátká prezentace skupin – odpovědi na otázky. (6 min)

g) Reflexe – diskuse – Jaké dopady mají genderové stereotypy na život individua. (5–10 min)

h) Vrátime se k lístečkům nalepeným na tabuli – studenti přečtou nahlas, které vlastnosti se zde objevují, a porovnájí je s tím, jaké příklady se jim objevily na pracovních listech. V čem se shodují? Kde se liší?

4. krok – rozdíl mezi „pohlaví“ a „gender“ – viz. poznámka pro pedagogy

výklad – je možno zařadit do 1. nebo 2. vyučovací hodiny dle délky práce skupin a diskuse. Podle toho se zohlední otázky a reflexe na konci každé vyučovací hodiny.

5. krok – gender v médiích – konkrétně v rozhovorech v časopisech

a) Skupiny pracují dál – dostanou k dispozici rozhovory z časopisů či internetu – s muži a ženami.

ÚKOL – zaměřit se na otázky, které jsou kladené mužům a ženám. Jsou zde nějaké rozdíly? Kde konkrétně? Proč? Pro koho je rozhovor určen?

b) Skupiny prezentují své odpovědi. Vhodné je stručné zapisování na tabuli.

c) Diskuse – V čem se rozhovory liší? Na co se ptali mužů a neptali žen, a naopak? Kde jsou otázky související s osobním (rodinným) životem? Pokud studenti uvedou, že u žen, tak se ptáme, proč jsou ženy častěji dotazovány na skloubení rodinného a profesního života. Jak tato „prezentace“ medií ovlivňuje (může ovlivnit) naše vnímání genderových rolí?

d) Vybrat z časopisů fotografie zobrazující muže a ženy – v čem se liší, v čem jsou stejné? Proč? Buď lze nadále pracovat ve skupinách, nebo pouze ve dvojicích či individuálně.

VARIANTA – je možné pustit některé reklamy nebo sociální spoty, které podtrhují, nebo naopak vyvracejí klasické genderové stereotypy. Podporuje je, staví na nich, nebo je naopak boří, a tím provokuje.

6. krok – reflexe lekce

Co je to gender? Co je to pohlaví? Na čem je gender založen? Uvedte příklad. Jak

se projevují genderové stereotypy v našem okolí / naší společnosti? Jsou genderové stereotypy nebezpečné? V čem a proč? Mohou být i výhodné? Kdy? Co jste si při práci s pracovními listy uvědomili? Dá se říct, že to ženy/muži mají jednodušší?

Poznámka pro pedagogy:

KONCEPT GENDEROVÝCH ROLÍ

V sociálních vědách je dnes široce přijímáno rozlišení mezi biologicky daným pohlavím (angl. sex) a genderem (angl. gender). Gender je chápán jako kulturně produkováné významy připisované přirozeným, biologicky daným rozdílům mezi muži a ženami. Podle sociálních antropologů nemusí být gender pohlavím vůbec determinován. Dokazují to poukazem k různorodým kulturním pojetím genderu (viz např. tři „primitivní společnosti“ podle Margaret Meadové). Velmi rozdílné názory na přiměřené chování žen a mužů mohou mít jak různé společnosti, tak tytéž společnosti v různých historických obdobích, nebo odlišné skupiny v rámci jedné společnosti. Asi nevlivnější (byť kritizovaný) teoretický rámec chápe gender jako sociální role. Koncept sociálních rolí je založený na očekáváních, která jsou společností spojována s jednotlivými sociálními statusy. Role vytváří sociální kontrolu a zároveň vyvíjí tlak na jedince, aby jeho jednání respektovalo očekávání druhých. Svá vlastní očekávání neformulujeme sami, ale přejímáme je z očekávání druhých vůči nám samotným. S očekáváními připisovanými genderovým rolím úzce souvisí pojem stereotypu. Stereotypy nejsou většinou rozpoznány, působí neuvědoměle a nekontrolovaně ovlivňují naše jednání. Tlak na muže a ženy, aby si osvojili a udrželi stereotypní chování, je silný už od raného dětství v rodině a je dále posilován především v průběhu dospívání. Feminita a maskulinita jsou vztahové konstrukty. To znamená, že učit se být mužský, znamená zároveň učit se nebýt ženský. Jde o proces negativního porovnávání. Soubory vlastností sociovaných s mužností, resp. ženskostí jsou tradičně vnímány jako polaritní hodnoty jednoho kontinua a každé individuum lze umístit na tomto kontinuu blíže jednomu či druhému pólu: ženy vesměs blíže pólu femininity, muže blíže pólu maskulinity.

TŘI „PRIMITIVNÍ SPOLEČNOSTI“ PODLE MARGARET MEADOVÉ

- Pro společnost ARAPEŠŮ, jež obývá horské oblasti Nové Guineje, je typické, že příliš nerozlišuje mezi psychikou muže a ženy. Muž i žena jsou totiž vychováni podle stejných kulturních vzorů a stereotypů. Preferovány jsou přitom také vlastnosti, které euroamerická kultura označuje za typicky ženské (mírnost, poddajnost, emotivní vztah k lidem). Muži i ženy společně obdělávají pole a věnují stejné množství času péči o potomstvo. Děti mají naprostou volnost.
- Bojovná společnost MUNDRUGUMOR, žijící na březích řek Nové Guineje, také nerozlišuje mezi mužskou a ženskou rolí. Socializace a kulturní vzory ale u dětí obou pohlaví rozvíjejí velmi silnou agresivitu v mezilidských vztazích. Výchova je založena na striktních normách a předpisech. Chlapci i dívky jsou přitom vychováni podle modelu, který euroamerická kultura označuje za typicky mužský. Mezi charakteristické vlastnosti patří bojovnost, bezohlednost, pýcha a sebestřista.
- Společnost ČAMBULLI na rozdíl od svých geografických sousedů Arapešů i bojovných Mundrugumorů podobně jako euroamerická kultura rozlišuje mezi mužskou a ženskou rolí. Situace je ale z našeho hlediska zcela paradoxní, neboť vlastnosti, které obvykle pokládáme za typicky ženské, jsou v této společnosti pokládány za typicky mužské (a naopak). V důsledku takto orientované výchovy jsou muži mírní, nesamostatní, závistiví, upovídaní, lstiví, pomlouvачní a hašteřiví. Mnoho času věnují parádění. Oproti tomu ženy vystupují velmi energicky, rezolutně a samostatně. Vykonnávají většinu prací, jež mají ekonomický význam (obdělávání půdy, rybolov). Muži jsou dokonce považováni za slabší pohlaví.

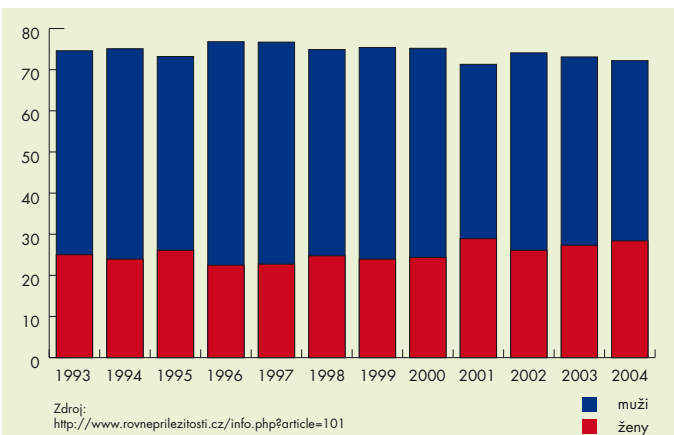
HORIZONTÁLNÍ A VERTIKÁLNÍ SEGREGACE TRHU PRÁCE

Hovoří se o horizontální a vertikální segregaci trhu práce podle pohlaví. Horizontální segregace, neboli segregace oborová, poukazuje na to, že v mnohých oborech převažují buď muži, nebo ženy (v zemědělství, lesnictví, rybolovu, dobývání nerostných surovin, průmyslu a stavebnictví dominují muži, ve službách ženy). Vertikální segregace se týká rozdělení trhu práce podle pozic a pohlaví. Na pozici zaměstnavatelů (tedy vedoucích a řídicích pracovníků) pracovalo v roce 2004 26,3 % žen a 73,7 % mužů.

„Pozice a profese, kde dlouhodobě převažují na trhu práce muži, se vyznačují výrazně vyšší koncentrací výhod. Jde nejen o vysokou prestiž a mzdové ohodnocení práce, ale i o vysoké sociální ocenění výkonu určité pozice nebo profese...“ (Rovné příležitosti mužů a žen při sladování práce a rodiny?, 2003)

SKLENĚNÝ STROP

Soubor neviditelných, těžko rozeznatelných bariér, které musí ženy na rozdíl od mužů (navzdory podobným zkušenostem a vzdělání) překračovat při postupu na vyšší pozice se nazývá skleněný strop. Strop je hranice, kam až jsou ženy ve svém postupu „vpuštěny“, výraz skleněný metaforicky vyjadřuje, že žena díky již dosaženým profesním kvalitám na špičkovou pozici „dohlédne“ a dokáže si představit působení v ní. Začne-li ovšem vyvíjet snahu do této vrcholové pozice postoupit, narazí na neviditelnou a těžko definovatelnou překážku v podobě snah namířených proti jejímu postupu. Akademici uvádějí různé důvody pro existenci skleněného stropu. Patří k nim genderové rozdíly, konkrétně různý přístup žen a mužů k práci, např. rozdílná organizace pracovních schůzek – večerní mnohdy vylučují či omezují účast žen starajících se o malé děti a domácnost. Varma a Stroh (1998) seznamují s výstupy výzkumu, který provedli, týkal se toho, že muži i ženy manažerky preferují ve svých pracovních skupinách členy stejného pohlaví, což při současném uspořádání s převládajícím počtem mužů ve vedoucích pozicích znevýhodňuje ženy.

Na pozici zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci v roce 2004 pracovalo 210 700 mužů a 81 100 žen (což je 72,2 % mužů, 27,8 % žen) podle údajů Klasifikace zaměstnání a postavení zaměstnaných Českého statistického úřadu. Můžeme se podívat na graf znázorňující % žen a mužů, kteří pracovali na vedoucích pozicích v letech 1993–2004. Není možné říci, že dochází k nějakému signifikantnímu trendu. I když od roku 2002 dochází k pomalému zvyšování počtu žen na vedoucích pozicích.

Více na: <http://www.rovneprilezitosti.cz/info.php?article=101>

Možná úskalí:

Hlídat čas a vyjadřování studentů, zvláště aby se diskuse nestala bojištěm o to, „které pohlaví je lepší“.

Při práci s časopisy se někdy studenti „začtou“ a přestanou pracovat na daném úkolu.

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

SOU Gastronomie
U Krbu 521
110 00 Praha 10
www.souukrbu.cz

NÁZEV LEKCE/PROJEKTU: ZVYKY V ZEMÍCH

(se zaměřením na Rakousko, Francii, Japonsko a Brazílii)

Autor: Ing. Taťána Šárovcová

Název školy: Obchodní akademie a Vyšší odborná škola ekonomická

Profil školy: Absolvent OA Kollárova je po zakončení svého čtyřletého studia maturitní zkouškou schopen se orientovat v problematice ekonomické teorie, účetnictví, práva, bankovnictví, evropské integrace a mezinárodního obchodu. Během svého studia absoluuje též předmět aplikovaná ekonomie, v němž si vyzkouší i reálné praktické podnikání.

Stručná anotace:

Cílem této aktivity je seznámit studenty s kulturou v jiných zemích odlišným způsobem než klasickým výkladem. V době propojování kultur na jedné straně a sílení nacionalistických tendencí na straně druhé by studenti měli být vedeni k respektu k jednotlivým kulturám. Ten však není možný bez dostatečného porozumění těmto kulturám.

Klíčové kompetence:

Studenti jsou otevřeni poznávání nových a originálních postupů a řešení problémů, nacházejí různé alternativy řešení, navrhuji varianty řešení problémů a zvažují jejich přednosti, rizika a možné negativní důsledky.

Studenti se vyjadřují jasně, srozumitelně a přiměřeně ke komunikačnímu záměru a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných. Adekvátně vystupují na veřejnosti, přiměřeně sebevědomě se prezentují v mluveném projevu.

Studenti při práci v týmu uplatňují své individuální schopnosti, vědomosti a dovednosti. Studenti spolupracují při dosahování společně stanovených cílů. Organizují společnou činnost, přijímají odpovědnost za svoji práci i práci ostatních, konstruktivně řeší konflikty a přispívají k vytváření tvůrčí a podnětné atmosféry.

Studenti jsou tolerantní, vsřícní, ale i kritičtí k názorům druhých, chápou jejich potřeby a postoje, respektují různorodost hodnot člověka.

Studenti vnímají, přijímají, vytvářejí a rozvíjejí etické, kulturní a duchovní hodnoty, které nespočívají pouze v materiálním uspokojení lidských potřeb.

Znalostní cíle:

Studenti uvedou vybrané údaje, které znají o Rakousku, Francii, Japonsku a Brazílii.

Studenti srovnají situaci (kulturní i hospodářskou) výše uvedených zemí se situací v České republice a formulují základní odlišnosti.

Vazba na průřezová témata a vzdělávací oblasti:

Občanský a společenskovední základ
Člověk a svět práce
Geografie
Multikulturní výchova

Potřebný čas:

45 min

Velikost skupiny:

Počet účastníků – cca 30 lidí

Potřeby a pomůcky:

čisté listy papíru A4 (pro poznámky studentů; psací potřeby; flipchart; pracovní list

Popis a postup:

1. krok – ptejte se studentů na základní fakta o zvolených zemích – zde tedy Rakousko, Francie, Japonsko a Brazílie (na tabuli můžete vytvořit jejich stručný přehled).

2. krok – studenti mají za úkol najít základní odlišnosti (kulturní, hospodářské, klimatické atd.) těchto zemí od České republiky.

3. krok – seznamte studenty se základními pravidly, jak navazovat kontakt s místními obyvateli, či jaké jsou obecně místní zvyky, zvyklosti a zvláštnosti pro nás, Čechy.

4. krok – studenti vytvoří čtyři skupiny, z nichž každá představuje jinou zemi (Rakousko, Francii, Japonsko a Brazílii). V každé skupině musí být zastoupeni Češi i příslušníci dané země. Všem studentům dejte k dispozici základní informace o pravidlech a zvyklostech obchodního jednání v dané zemi – viz pracovní list.

5. krok – všem skupinám zadejte stejný úkol (úkoly se mohou kvůli vyšší atraktivitě pro studenty i lišit);

ÚKOL – česká firma usiluje o získání sponzorského daru pro výstavbu speciální školy pro mentálně zaostalé děti v Praze. Zahraniční delegace z dané země tuto firmu navštíví např. v její pražské pobočce a společně o sponzorském daru jednájí.

6. krok – studenti se musí na toto jednání dobře připravit (vyzkoušet si v praxi, jak by užili při jednání své nové znalosti o zvyklostech a kultuře v dané zemi). Všem dejte cca 15 min na přípravu krátké scény, kterou poté sehrají před celou třídou.

Poznámka pro učitele: Tuto aktivitu lze provést i tak, že skupinky schválně při jednáních nepostupují dle informací z pracovního listu a ostatní studenti jejich chyby hledají.

7. krok – každý výstup je nutno společně zhodnotit a zamyslet se se studenty nad tím, proč

je vhodné se na setkání se zástupci zcela odlišné kultury a mentality dopředu připravit. Jestli se i cizinci připravují na jednání s námi a jak by studenti charakterizovali typické znaky mentality a kultury české?

PRACOVNÍ LIST

RAKOUSKO

Jednací jazyk:

- němčina (rakouská – rozdíly oproti němčině jsou ve vídeňské a západorakouské němčině)
- angličtina (v obchodních kruzích a mezi mladými lidmi)
- francouzština a italština (omezeně)

Představování a vizitky:

- vizitky obvyklé (akademické tituly uvádějí, ale převádějí se na německé ekvivalenty, př. JUDr. = Dr. lur., Ing. = Dipl. Ing.)

Oslovování:

- jméno a akademický titul
- zmiňovat pracovní funkce (i v každodenním životě – př. funkce manžela se přenáší i na manželku – Frau Doktor)

Oblékání:

- konzervativní, střízlivé, elegantní (střední a starší generace)
- kravata vždy na obchodním jednání
- někde krojové prvky

Zvyklosti:

- odlišení příjmových tříd (např. vyšší třídy jezdí pouze drahými automobily, vybrané značky oděvů...)

Formy jednání:

- důkladná příprava nutná
- konkrétnost, věcnost, stručnost
- slíbené slovo platí, vysoká smluvní morálka
- obvyklé jsou pracovní obědy i večeře
- zřídka pozvání obchodního partnera do rodiny

FRANCIE

Jednací jazyk:

- francouzština (preferována)
- angličtina (znalost ale není běžná)
- NE němčina!!!

Představování:

- prosté uvedení jména, funkce a název podniku
- výměna vizitek běžná (ve francouzštině, bez titulů)

Oslovování:

- jménem, bez titulu, vyšší funkce se říkají
- funkci předsedy (Monsieur le Président) užívat!!!

Oblékání:

- k obchodnímu jednání vždy slušně (sportovní či víkendové oblečení nepřipustné)

Příprava a forma jednání:

- dobu a místo vždy předem přesně dohodnout
- Francouzi neradi cestují (preferují jednání u nich)
- jednání není možné v srpnu (dovolené), o víkendu, v den svátku
- uhlazené chování, šarm, vtipnost, zdvořilost
- velice pečlivá věcná příprava
- krátké, jednoduché jednání, neodbočovat od tématu, stručnost, výstižnost
- obvykle jednání při obědě či večeři

JAPONSKO**Jednací jazyk:**

- angličtina
- japonština (neočekávají její znalost, ale je výhodou)

Oslovení:

- jméno plus „pane“
- bez akademických titulů

Oblékání:

- oblek s košilí a kravatou
- čisté a vyžehlené oblečení
- konzervativnost bez módních výstřelků (to je známka neserióznosti)

Formy jednání:

- obezřetnost, pomalost, několikanásobné opakování týchž dotazů
- nutná trpělivost, rozčilování je zbytečné
- japonský partner vyžaduje pečlivé informace o naší činnosti, o záměrech, o jednajících osobách (prezentace je proto vždy nezbytná)
- obvykle se účastní více japonských partnerů (složitě systémy řízení podniků a kooperace mezi podnikovými útvary, rozhodovací proces postupuje od návrhu středních vedoucích ke konečnému rozhodnutí firemních špiček)
- nejvýše postavení pracovníci se jednání účastní ze začátku a na konci jednání
- zásadní rozhodnutí nepadají v průběhu jednání
- neznají typ odpovědi ANO/NE (neklást takové otázky)
- japonský partner nedá najevo přímo své negativní stanovisko
- plnit přesně a rychle
- dárky a jiné pozornosti nutné (ne firemní propagační materiál!!!)
- běžné je pozvání na oběd či večeři

BRAZÍLIE**Jednací jazyk:**

- portugalština (tolerují drobné chyby v gramatice, ne však při jednáních na vyšší úrovni – nutno tlumočnick)
- němčina (v jižních státech – např. Santa Catarina, Rio Grande do Sul)
- angličtina (Brasília, São Paulo)
- španělština

Představování:

- stejné jako v Evropě
- jméno, příjmení, funkce a podnik (bez akademických titulů a vědeckých hodností)
- vizitky možno i jen v angličtině

Oslovování:

- pouze jméno včetně funkce, př. pane předsedo, pane řediteli atd.
- vykání (tykání až po navázání bližších vztahů)

Oblékání:

- oblek, bílá košile s dlouhým rukávem (jednání na vyšší úrovni)
- košile s krátkým rukávem a kravata (jednání na nižší úrovni)
- košile s krátkým rukávem bez saka a kravaty (Amazonie a severovýchod)

Formy jednání:

- vždy se předem objednat
- těžší klimatické podmínky, doba jednání buď ráno (10–11 h), nebo pozdě odpoledne (po 16. hodině)
- ne konec ledna, počátek února (dovolené, karneval, prázdniny)
- zpoždění 10–15 min se toleruje
- nutno se dobře připravit
- obvykle pozvání na večeři (oběd méně)
- pozvání do rodiny jako projev zvláštních sympatií (nutno dárek pro hostitelku)

Možná úskalí:

Atmosféra ve třídě – nezáměr hrát role.

Nezáměr o uvedené země.

Kontaktní adresa školy a webová stránka:

Obchodní akademie a Vyšší odborná škola ekonomická
Kollárova 5
186 00 Praha 8 – Karlín
www.akademie-kollarova.cz

ČLOVĚK V TÍSNI, O. P. S.

Počátky organizace se datují do května 1992, kdy její zakladatelé realizovali první projekty na pomoc lidem v nouzi. Společnost Člověk v tísní realizuje humanitární pomoc, dlouhodobé rozvojové projekty a podporuje snahy o demokratizaci a dodržování lidských práv. Za dobu své existence dopravila stovky zásilek s přímou humanitární pomocí do různých zemí Evropy, Asie i Afriky, konkrétními projekty podpořila disidenty, nezávislé novináře, obhájce lidských práv či představitele demokratické opozice ve více než 33 zemích světa. Vedle krizové pomoci a rozvojové spolupráce v „méně šťastných“ oblastech světa společnost uskutečňuje rozsáhlé projekty také v České republice (Programy sociální integrace, vzdělávací a informační programy, Festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět).

www.clovekvtisni.cz

VARIANTY

Vzdělávací program Varianty společnosti Člověk v tísní, o. p. s., všestranně podporuje zavádění interkulturního vzdělávání (IKV) a globálního rozvojového vzdělávání (GRV) do českého školství.

Zmíněná témata jsou součástí rámcových vzdělávacích programů, které nahradily dosavadní školní osnovy. Oblasti IKV i GRV odpovídají každá jednomu z takzvaných průřezových témat, která se stávají povinnou součástí výuky na základních i středních školách.

Praktické zastoupení IKV i GRV v hodinách i zkušenost učitelů s nimi jsou stále nedostatečné. Program Varianty poskytuje prostředky, které obě oblasti zprostředkují učitelům a usnadní začlenění odpovídajících témat do školních vzdělávacích programů.

Témata IKV a GRV v praxi překračují oblast školství a jsou aktuální i pro další profesní skupiny. Projekt fungující od roku 2001 tak poskytuje možnost vzdělávání nejen současným či budoucím pedagogům, ale i dalším pedagogickým pracovníkům a profesním skupinám. Vzdělávací aktivity realizované pod značkou Varianty reagují i na potřeby pracovníků veřejné správy a samosprávy, úřadů práce či policistů.

Program je úzce provázán s dalšími vzdělávacími aktivitami společnosti Člověk v tísní, jakou je třeba projekt Jeden svět na školách. Spolupracuje i s ostatními projekty společnosti Člověk v tísní, například s Programy sociální integrace, kde se zaměřuje na spolupráci se školami navštěvovanými dětmi ze sociokulturně odlišného prostředí, nebo se sekci humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.

V letech 2001–2007 prošlo kurzy a semináři programu Varianty více než 8 000 účastníků, z toho:

4 000 pedagogů,
1 600 studentů,
500 úředníků a policistů.

Více informací o projektu Varianty naleznete na webových stránkách www.varianty.cz.

JEDEN SVĚT NA ŠKOLÁCH

Projekt Jeden svět na školách je součástí Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět. Jedná se o kontinuální vzdělávací projekt, který využívá dokumentární filmy a další audiovizuální prostředky při výuce na základních, středních a vysokých školách.

Pedagogům jsou nabízeny sady dokumentárních filmů a doprovodných materiálů, které využívají jako zdroj informací o podstatných tématech současného světa a především pro výchovu žáků a studentů k toleranci a respektování práv jiných lidí. Jejich prostřednictvím se žáci a studenti také seznamují se základními hodnotami a principy demokratické společnosti. Dosavadní zkušenosti potvrzují, že dokumentární film a další audiovizuální materiály, jako například sociální spoty, jsou mimořádně vhodné pro iniciování debaty a že mladým lidem pomáhají najít souvislosti a odpovědi na nelehké otázky a formovat vlastní názory a postoje.

Pro účinnou implementaci těchto vzdělávacích metod jsou pořádány semináře pro pedagogy. Důraz je kladen na to, aby byly přínosné nejen po stránce faktické, ale i po stránce rozvoje osobnostních a pedagogických kompetencí.

V současné době jsou využívány materiály Jednoho světa na 2 300 škol z celé ČR a projekt se začíná postupně rozšiřovat také do zahraničí.

Projekt pokrývá zásadní témata dění ve světě i u nás – nedemokratické režimy a válkou postižené oblasti, rasismus, problematiku vyrovnání se s minulostí, přijímání jinakosti, globální rozvojovou výchovu a problematiku drogových závislostí. Aktuálně se projekt Jeden svět na školách věnuje rozvoji mediálního vzdělávání a tématu moderních československých dějin. Na letošní listopad je připravován již čtvrtým rokem projekt Příběhy bezpráví, jehož cílem je přiblížit žákům a studentům prostřednictvím filmů a následných besed období komunistického Československa.

Nedílnou součástí projektu Jeden svět na školách jsou také Filmové kluby Jeden svět vznikající z iniciativy studentů na středních školách. V současné době je v České republice aktivních 44 klubů, do jejichž organizace je zapojena více než stovka studentů. Spolu se zahraničními partnery byla vytvořena mezinárodní síť studentských klubů – One World Film Clubs Network.

Prostřednictvím projektových aktivit chce Jeden svět na školách obracet pozornost mladých lidí k přemýšlení o hodnotách otevřené, tolerantní a demokratické společnosti, pomoci jim při hledání souvislostí a formování vlastních názorů, rozšířit jejich sociální, kulturní a historické povědomí, přispívat k odstraňování předsudků, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie, posilovat jejich schopnost kritického nadhledu vůči každodennímu mediálnímu působení a pěstovat v nich dovednosti pro přirozené rozkrývání manipulačních tendencí, kterým byli, jsou a budou každodenně vystavováni.

Více informací o projektu Jeden svět na školách naleznete na webových stránkách www.jedensvetnaskolach.cz.